BYTYN ƏLKƏLƏRIN PROLETARLARЬ BIRLƏŞIN!

SOVET ERMƏNISTANЬ

СОВЕТ ЭРМЕНИСТАНЫ

ERMƏNISTAN Q (в) P MQ və JQ-NЬN GYNDƏLIK ORQANЬ
ОРГАН ЦК И ЕК КП(б) АРМЕНИИ

3 OQTJABR
Salь
1939-çu il
№ 228 (2548)
QIJMƏTI 10 Q.

Sovet sylh sijasəti və xalqlarьn dostluqu

SSRI ilə Germanija arasьnda dostluq və hydud haqqьnda dynən nəşr olunmuş german-sovet myqaviləsi, SSRI ilə Estonija arasьnda qarşьlьqlь jardьm paqtь, Sovet və Germanija hokumətlərinin 1939-çu il 28 sentjabr tarixli bəjanatlarь və bununla əlaqədar olan sair mə'lumatlarьn, jalnьz myqavilə baqlajan tərəflərin xalqlarь ycyn dejil, bytyn Jevropa xalqlarь, bytyn dynja xalqlarь ycyn dəxi bəjyk əhəmijjəti vardьr.

SSRI ilə Germanija-Jevropanьn iki ən bəjyk dəvlətləri arasьnda dostluq və hydud haqqьnda myqavilə, Lenin-Stalin partijasь prinsipləri əsasьnda sovet hokuməti tərəfindən ardьcьl, məhkəm və səmimijjətlə aparьlmьş və aparьlan sylh sijasətinin daha bir parlaq təsdiqidir. YIQ(в)P-nin XVIII Qurultajьnda Stalin joldaş sovet xariçi sylh sijasəti məsələlərini belə formule etmişdir:

«Biz sylh və bytyn əlkələrlə iş əlaqələrini məhkəmləndirmək tərəfdarьjьq, həmin əlkələr Sovet Ittifaqь ilə ejni mynasibətləri saxladьqça, onlar bizim əlkəmizin intereslərini pozmaqa çəhd etmədikçə, biz bu pozisijada dururuq və duraçaqьq».

Bu xysusilə, SSRI ilə qonşu dəvlətlərə aiddir. Germanija və Sovet Ittifaqь, jaxşь qonşuluq, dinç və dostluq əlaqələrində ejni dərəçədə interesə malikdir. «Tarix gəstərmişdir ki, bizim əlkə ilə Germanija arasьnda olan dyşməncilik və myharibələr bizim əlkələrin mənfəətinə dejil, zijanьna olmuşdur». (Molotov).

SSRI ilə Germanija arasьnda sylh və dostluq dəxi Jevropanьn bytyn xalqlarьnьn intereslərinə myvafiqdir. Jevropanьn şərqində, həjəcanlь vəzijjət, dyşməncilik, qarşьlьqlь inamsьzlьq, jalnьz dynja myharibəsi qьzьşdьranlar, odu əzgəsinin əlilə qurdalamaqь adət etmişlər ycyn əlverişli idi. Belə vəzijjət bir sьra illər ərzində bir dəvləti digəri yzərinə salьşdьrmaq sijasətilə davam etdirilirdi. Bir-birinə salьşdьrma vasitəsi demək olar ki, jaşamaqa iqtidarь olmajan, syn'i surətdə şişirdilmiş, əzgələrin torpaqьnь talan etməklə jaşajan şljaxt Polşasь idi.

1939-çu il 23 avqustda Mosqvada, hyçum etməmək haqqьnda imza edilmiş Sovet-German myqaviləsi, Molotov joldaşьn dediji kimi «Jevropanьn və jalnьz Jevropanьn dejil tarixdə də bəjyk dənyş punqtu olmuşdur». Dynənki dyşmənlər jaxşь qonşu olmuşlar. Bununla da Jevropa territorijasьnьn xejli hissəsində sylh tə'min edilmişdir.

Molotov joldaş avqustun 31-də SSR Ittifaqьnьn Baş Soveti içlasьnda, SSSR ilə Germanija arasьnda hyçum etməməjə dair myqavilənin bəjyk bejnəlxalq əhəmijjəti haqqьnda demişdir: «Hyçum etməmək haqqьnda Sovet-Germanija myqaviləsinin başlьça əhəmmijjəti ondadьr ki, Jevropanьn ən bəjyk iki dəvləti, əz aralarьnda dyşmənlijə son qojmaq, myharibə təhlykəsini aradan qaldьrmaq və əz aralarьnda sylh ilə jaşamaq haqqьnda myqavilə baqlamьşdьrlar. Bununla da Jevropada ehtimal olan hərbi toxuşmalar mejdanь daralьr. Əjər Jevropada hərbi toxuşmalardan qaçьnmaq mymykyn olmasa belə, həmin hərbi əməlijjatlarьn masştabь indi məhdudlaşdьrьlaçaqdьr. Bu kimi vəzijjətdən ançaq Jevropada ymumi myharibəni qьzьşdьranlar, sylh pərvərlik masqasь altьnda ymum Jevropa myharibəsi janqьnьnь alovlandьrmaq istəjənlər narazь ola bilərlər».

Hyçum etməmək haqqьnda Sovet-German myqaviləsi əzyny tamamilə doqrultdu o, qonşu bəjyk xalqlarьn dostluquna qəti addьm oldu. Dynja myharibəsini qьzьşdьranlar tərəfindən Polşanьn provoqasija edilmiş məqsədsiz sijasətciləri, Jevropanьn şərqində myəjjən edilmiş sylhy pozmaqa calьşdьlar. Jevropanьn şərqini və hətta bytyn Jevropa qontinentini, onlar bəjyk alova cevirmək və dynja qapitalь neronlarьnьn bu ymmidli ərtysyndən zəvq almaq istəjirdilər.

Bu çənajətkar ojun biabьrcь proval ilə nəticələndi. Polşa hokuməti tamamilə iflas etdi. Jaşamaqa iqtidarь olmajan Polşa dəvləti, 10 gyn ərzində qardondan qajrьlmьş evçijəz kimi syqut etdi, jьxьldь. Prezident Mostsitski, ministrlər, general Rьdz-Smiqlь və sair generallar, sabiq Polşanьn xalqlarьnь başlь başьna buraxaraq qorxaqçasьna və namussuzçasьna qacdьlar. Polşa dəvlətinin iflasь və onun syqutu-poljaq avantjuristlərini mydafiə edən, onlarь təhrik edən, onlarь məqsədsiz, çənajətkar myharibəjə səvq edən hokumətlərin sijasətlərinin dəxi iflasь demək idi.

Polşa dəvləti tamamilə iflas etdi, o jьxьldь və bununla da SSRI ycyn təhlykə jarada biləçək hər nəv təsadyf və gəzlənilməz hallar ycyn jol acьldь. SSRI hokuməti, əzynyn qan qardaşlarьna, poljaq panlarь tərəfindən başlь-başьna buraxьlmьş Qərbi Belorusija və Qərbi Uqrajna xalqlarьna jardьm əlini uzatmaqь qərara aldь. Şyçaətli Qьzьl Ordu, uqrajnalьlarь və beloruslarь panlarьn aqьr bojunduruqundan xilas etdi, poljaq jьrtьcьlarьnьn qəsb etdikləri torpaqlarь xalqьn əzynə qajtardь. Əzilmiş qardaş xalqlar əz xilaskarlarьnьn qarşьladьqlarь şadlьq və fərəh misilsizdir.

Hərbi əməlijjat qurtarmьşdьr. Jevropanьn şərqində sylh və sakitlik bərpa edilir. Sabiq Polşa dəvləti territorijasьnda SSRI ilə Germanija arasьnda hər iki tərəfin dəvlət intereslərinə myvafiq sərhəd, dyzgyn və qəti olaraq myəjjən edilmişdir.

Jevropanьn iki ən bəjyk dəvləti arasьndakı jaxşь qonşuluq mynasibətləri daha da məhkəmlənir. SSRI və Germanija hydud haqqьnda, sylh haqqьnda və hər iki dəvlətin intereslari rast gələn territorijadakı qajda haqqьnda qəti surətdə razьlaşmьşlar. Bununla ycyncy dəvlətlərin hər nəv qarьşmasь dəf edilir.

SSRI ilə Germanijanьn nail olduqlarь sijasi saziş, şybhəsiz bu iki bəjyk dəvlət arasьndakı eqonomik mynasibəti və mal dəvrijjəsini artьq dərəçədə inkişaf etdirəçəkdir. Dynən Molotov joldaşьn, Germanijanьn xariçi işlər ministri çənab Fon-Ribbentropa nəşr olunmuş məktubu və Germanija xariçi işlər ministrinin çavab məktubu, SSRI ilə Germanija arasьnda eqonomik mynasibətlərin myvəffəqijjətlə inkişaf edəçəjinin ən doqru rəhnidir.

Dostluq haqqьnda German-Sovet myqaviləsi sovet sylh sijasətinin jeni qalibijjətidir. O, əz parlaq ifadəsini SSRI ilə Estonija arasьndakı qarşьlьqlь jardьm paqtьnda və ticarət sazişində dəxi tapmьşdьr. Bizim qydrətli əlkəmiz, xьrda və hərbi çəhətcə zəif dəvlətlərin istiqlalijjətinə və suverənitetinə diqqətli və qajqьlь mynasibət gəstərir. Biz onlarьn daxili işlərinə qarьşmajьrьq. Lakin SSRI, zəif qonşu dəvlətlərin, dynja myharibəsi qьzьşdьranlarьn əllərində kor alət və ojunçaq olmasьna və beləliklə bizim sərhədlərimizin mydafiəsi ycyn təhlykə jaradьlmasьna jol verə bilməz.

SSRI ilə Estonija arasьnda qarşьlьqlь jardьm haqqьndakı paqt və ticarət sazişi Baltiq sahilində sylhy tə'min edir və myqavilə baqlajan hər iki dəvlətin intereslərinə xidmət edir.

Hər hansь ycyncy bir dəvlətin hyçumu təhlykəsinə qarşь SSRI və Estonija qarşьlьqlь təhlykəsizliji tə'min etmək ycyn— Maddə III-də dejildiji kimi «Estonija respublikasь, Estonijanьn Saaremaa (Ezel), Xijumaa (Daqo) adalarьnda və Paldiski şəhərində (Baltiq portu) əlverişli qijmətlə içarə hyququ ilə Sovet Ittifaqьnьn Hərbi-Dəniz Flotu bazalarьna və aviasija ycyn bir necə aerodroma malik olmasьnь t'min edir».

Bundan başqa, dəniz bazalarьnь və aerodromlarь qorumaq məqsədilə, bazalar və aerodromlar ycyn ajrьlan məntəqələrdə əz hesabьna cox məhdud miqdarda sovet quru jol və hava sialhlь qyvvələri saxlamaqa SSRI-nin haqqь vardьr və bu qyvvələrin maqsimal miqdarь xysusi sazişlə myəjjən edilir.

Qarşьlьqlь jardьma dair SSRI ilə Estonija arasьndakı myqavilə hər iki dəvlətin mydafiəsini məhkəmləndirir, onlarьn arasьnda eqonomik mynasibətləri genişləndirir və ymum sylh işinə jardьm edir.

Şərqi Jevropada məhkəm sylh bərpa edilmişdir. Əz sijasətinə sadiq qalan Sovet hokuməti bununla məhdudlaşmajьr. Millionlarla zəhmətkeşlərin intereslari, Jevropa qulturasьnьn intereslari ycyn o, bytyn Jevropada, bytyn dynjada sylhy tə'min etməjə calьşьr. Bir tərəfdən Germanija digər tərəfdən Ingiltərə ilə Fransa arasьnda olan myharibəni doqrultmaq ycyn hec bir əsas joxdur! Myharibənin qьlьnçь qьnьndan cьxmьş və artьq qana bojanmьşdьr. Onu qьnьna qojmaq hələ geç dejildir. Dynja myharibəsi alovlandьrmaq arzьsь dejil, sylhə həqiqi iradə olduqu təqdirdə, haqqьnda razьlaşmasь mymkyn olmajan elə bir məsələ olmadьqьna SSRI ilə Germanija arasьnda dostluq haqqьndakı myqavilə səzsyz şəhadət verir.

Sovet və Germanija hokumətlərinin 28 sentjabr tarixli bəjanatь— bu, bytyn xalqlara, qərb çəbhəsində başlanьlmьş myharibəni təsvijjə etməjə caqьrьşdьr. Germanija hokuməti, onu dajandьrmaq ycyn əzynyn hazьr olmasьnь bəjan edir. Sovet hokuməti ilə birlikdə o, bu məqsədə catmaq ycyn var qyvvəsini sərf edəçəkdir. Lazьm olduqu təqdirdə SSRI və Germanija sair dost dəvlətləri də buna çəв edəçəklər.

Sovet xalqь, əz hokumətinin məhkəm, mydrik sylh sijasətini hərarətlə təbrik edir. Dyşyncəli səs bytyn dynjanьn millionlarь tərəfindən eşidilir. Jalnьz əz çənajətlərini xalqlardan gizlədən provoqatorlar ycyn, namussuz sijasətcilər ycyn gələçək qan təkylmə, jeni çənajətləri kəhnələrin yzərinə jykləmə əlverişli ola bilər. Xalqlar myharibə istəmir!

Vəzijjət ajdьndьr. Xalqьn iradəsinə baxmajaraq başlanьlan və bytyn dynjanь jeni sallaxxana ilə təhdid edən myharibənin davam edib etmijəçəji indi Ingiltərə və Fransa hokumətlərindən asьlьdьr. Və əjər SSRI və Germanija hokumətlərinin bu səjləri nəticəsiz qalarsa, beləliklə myharibənin davam etməsinə Ingiltərə və Fransanьn, onlarьn hokumətlərinin və onlarьn hakim siniflərinin məs'ulijjət daşьdьqlarь bir faqt olaraq myəjjən ediləçəkdir.

Bytyn sovet xalqь bir adam kimi, əz hokumətinin sylh sijasəti tərəfində durur. O, sylh uqrunda mybarizədə, əz vətəninin myqəddəs sərhədlərinin sarsьlmaz mydafiəsində tykənməz qydrətli bir qyvvədir. Sovet Ittifaqь əzynyn bu qyvvəsini, sarpmadan xalqlar arasьnda sylhyn bərpa olunmasьna jənəldir. SSRI, bytyn ərz kyrəsinin xalqlarь arasьnda sylh və dostluqun istinadgahь olmuş, olur və olaçaqdьr.

(30 sentjabr tarixli «Pravda»-nьn baş məqaləsi)

Estonija xariçi işlər ministri çənab Selterin SSRI Xalq Qomissarlarь Soveti Sədri və xalq xariçi işlər qomissarь V. M. Molotov joldaşa teleqrammasь

Xalq Qomissarlarь Soveti Sədri və xalq xariçi işlər qomissarь MOLOTOVA

Mosqva

Tallin

Çənab sədr, vətənimə qajьdaraq, Mosqvadaki sijasi və təsərryfatь danьşьqlara mydrik rəhbərlikləri ycyn və bizim dəvlətlərin jaxşь qonşuluq və dinç əməkdaşlьqьnьn daha da inkişafь ycyn onlarьn arasьnda aparьlan danьşьqlarь xoşbxtçasьna jeni dostluq sazişinə gətirib catdьrdьqlarь ycyn estonija hokumətinin səmimi təşəkkyryny şəxsən qəbul etmənizi və SSRI xalqlarьnьn rəhbəri Stalinə, eləcə də Xalq qomissarь Miqojana jetirmənizi Sizdən xahiş edirəm. Ejni zamanda mənə və mənim səfərdaşlarьma gəstərilən qonaqpərəstlijə qarşь səmimi təşəkkyrymy qəbul etmənizi xahiş edirəm.

Selter, Estonija xariçi işlər ministri.

SSRI Xalq Qomissarlarь Soveti Sədri və xalq xariçi işlər qomissarь V. MOLOTOV joldaşьn Estonija xariçi işlər ministri çənab Seltera teleqrammasь

Estonija xariçi işlər ministri SELTERƏ

Tallin

Çənab ministr, Estonija respublikasь və Sovet Ittifaqь arasьnda dostluq sazişinin olmasь və, Estonija və Sovet Ittifaqь xalqlarьnьn gələçək əməkdaşlьqьnьn və dinç inkişafьnьn mənfəətinə olan bu sazişin hazьrlanmasь yzrə bizim birgə işimizin mynasibətilə Sizin hərarətli təbrikinizə və Sizin ifadə etdijiniz hisslərə qarşь Sizə yrəkdən təşəkkyr edirəm. Bizim jeni sazişin Estonija və Sovet Ittifaqь xalqlarь həjatьnьn jyksəlməsi və cicəklənməsi ycyn əlverişli imkanlar jaradaçaqьna inam bəjan etməjimə içazə veriniz.

MOLOTOV, SSRI Xalq Qomissarlarь Soveti Sədri və xalq xariçi işlər qomissarь

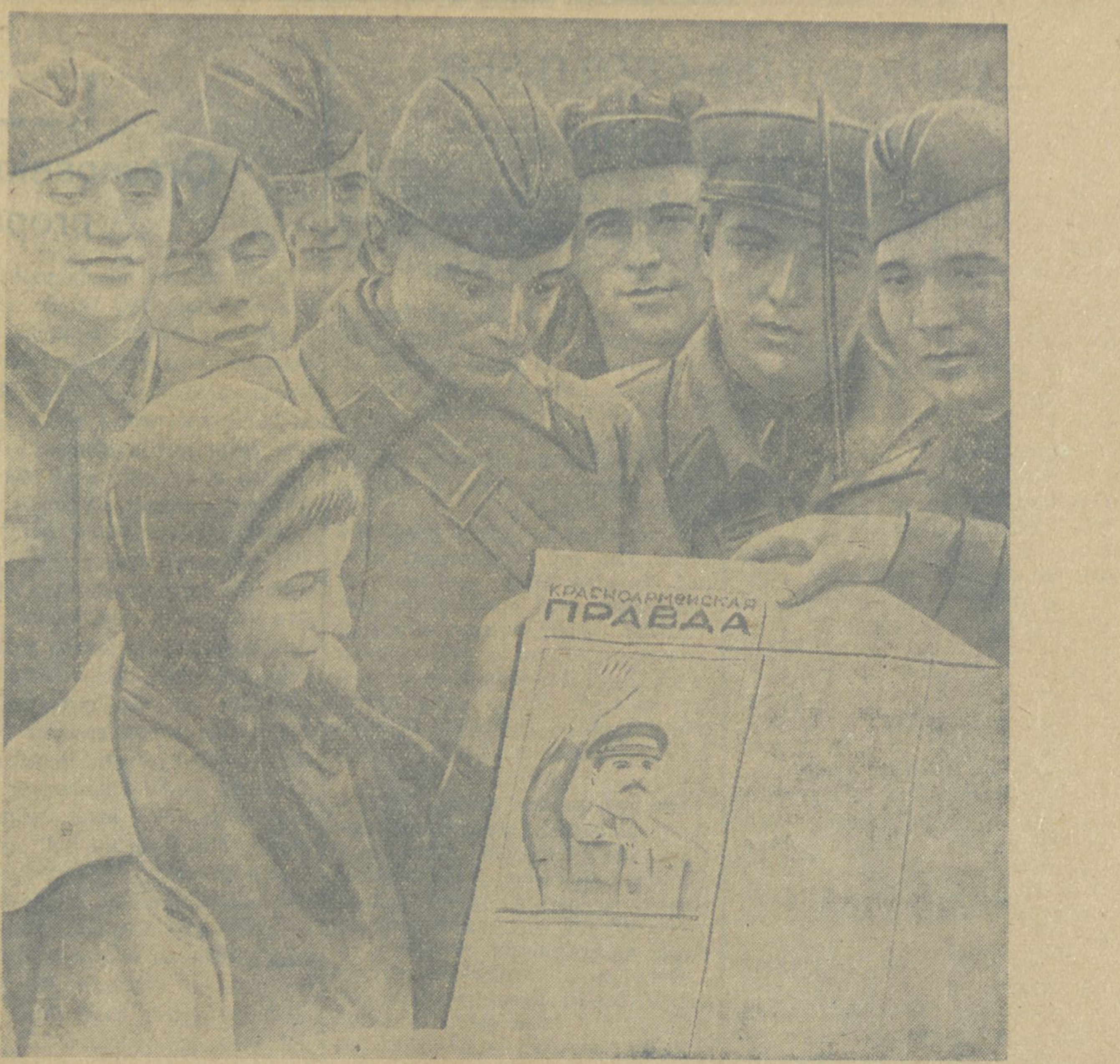

QƏRBI BELORUSIJANЬN ŞƏHƏR VƏ KƏNDLƏRINDƏ

Gnina Qorodets rajonunun Suza kəndində 10 jaşlь kəndli qьzь, poljaq panь —mylkədarь janьnda kənizlik edən coban qьz Stasja Vasilevsqaja Qьzьl Ordunun dəjyşcyləri və qomandirləri qruppasьna jaxьnlaşьr. O, əzynə Stalin joldaşьn portretini gəstərmələrini xahiş edir.

Şəkildə: dəjyşcylər «Qrasnoarmejsqaja pravda» qəzetində cap olunan voždun portretini qьza gəstərirlər.

(TASS-ьn fotoxroniqasь)

Dəjyş epizodlarь

I DƏRD QOCAQ

Onlar dərd nəfər idi. Sosializm vətəninin dərd mərd və qocaq oqlu— pulemjot qomandiri Jartsev joldaş, nişan alan Safonov joldaş, Bober joldaş və bu kicik qruppanьn başьnda duran lejtenant Lubqovski joldaş kəşfijjata cьxmaq, dyşmənin harada olduqu haqqьnda dyzgyn mə'lumat gətirmək tapşьrьqьnь almьşdь.

Bu qruppa kəşfijjata cьxdьqda bir dyşmən dəstəsinə rast gəlir. Dyşmənin dəstəsində cox adam olmasьna baxmajaraq lejtenant Lubqovski joldaş dəjyşə girmək qərarьna gəlir. Beləliklə dərd ijid, tyfəng, pulemjotlarla silahlanmьş 70 poljaq əskərinə və zabitinə qarşь vuruşmaqa başlajьr. Pozqun və ruhça dyşgyn dyşmən dərd ijidə təslim olur.

Dərd qocaq, dyşmən dəstəsini əsir alьr. Ijidlər onlardan 200 tyfəng, 8.000 patron, 2 əl pulemjotu, 1 təkərli pulemjot, 1 radio stansijasь və mətbəx alьrlar.

II. BANDA MƏHV EDILDI

Kəşfijjat dəstəsi xəbər gətirmişdi ki, N hissəsinin hərəkət marşrutunun jaxьnlьqьndakь kənddə 122 nəfər poljaq zabitindən və əskərindən ibarət silahlь bir banda vardьr. Bu banda poljaq generallarьnьn və'd etdikləri aeroplanlarь gəzləjərək əhalini sojurmuş, uqrajnalьlarьn kəndini jandьrmaq istəjirmiş.

Qьzьl Ordu hissəsinin qomandiri, kicik lejtenant Vinoqur joldaşьn vzvoduna bu bandanь ləqv etmək vəzifəsini tapşьrьr. 40 dəqiqədən sonra vzvod dyşmənin jerinə catьr. Bandaja təslim olmaq təklif edilir. Banditlər isə buna atəşlə çavab verirlər. Vzvod dyşməni myhasirəjə almaqa başlajьr. Vinoqur joldaş jenə təslim olmaqь təklif edir. Bunun çavabьnda atəş daha da qyvvətləndirilir. Bu zaman vzvod hyçuma kecərək sərrast Voroşilov zalplarь ilə dyşməni təslim olmaqa məçbur edir.

Vzvod əz vəzifəsini jerinə jetirir. Yc bəjyk zabiti, 32 zabiti əsir alьr. Əskərlər isə tərksilah edilərək evlərinə buraxьlьr. Banda tərksilah edilərkən onlardan coxlu tyfəng, bir necə min patron, myxtəlif hərbi sursat və iki zenit pulemjotu alьnьr.

III. DƏJYŞCYNYN IJIDLIJI

N hissəsi dəjyş vəzifəsini jerinə jetirərək şəhərdən cьxmьşdь. Atlьlar kəşfijjata getmişdilər. Bir qədər kecəndən sonra qomandanlьq birinçi raport aldь. Bu raportda dejilirdi ki, meşənin ətrafьnda coxlu dyşmən qyvvəsi və arabalar jьqьşmьşdьr; dəjyşə başlajьrьq.

Pulemjotun səsi geçə sakitlijini pozurdu. Dyşmən inadla myqav'mət gəstərir, lakin mərd kəşfijjatcьlar jaqьş kimi jaqdьrьlan qurquşunla dyşməni əzirdilər. Bizim qabaq hissələrimiz jaxьnlaşan zaman dyşmən artьq məhv edilmişdi.

Dəjyş zamanь poljaqlarьn arabalarь meşədə gizlənmişdi. Bunlara qьzьl əskər Dmitri Dux rast gəlmişdi.

Dux joldaş əz hissəsinə tərəf gedərkən at ajaqьnьn səsini eşidir, kolun dalьnda uzanaraq dəjyşə hazьrlaşьr. Bu zaman dyşmənin arabalarь gərynyr. Dux joldaş uçadan caqьrьr:

— Tərpənməjin, əllərinizi qaldьrьn!

Qьzьl əskər bu səzləri səjlərkən bir necə gyllə atьr, qorxuja dyşmyş poljaqlar təslim olurlar.

—Silahlarьnьzь verin.

Səkkiz nəfərdən ibarət olan poljaqlar dərhal qьzьl əskərin əmrini jerinə jetirirlər.

Dux joldaş bu hadisə barəsində belə naqьl edir:

— Əsirlər həvəslə gəlmirdilər, onlar nə isə danьşьrdьlar, gərynyr ki, qacmaqa hazьrlaşьrdьlar. Lakin mən onlarь jaxşь qorujurdum.

Dux joldaş bytyn əsirləri ştaba gətirmişdir.

QƏRBI UQRAJNA. 28 sentjabr (TASS).

Qəhrəman sərhədcilər

QƏRBI BELORUSIJA, 28 sentjabr (TASS). Səhərin acьlmasьna az qalmьşdь. Dan jeri aqarmaqa başlamьşdь. Hava o qədər sakit idi ki, jarpaqlarьn xьşьltьsь eşidilirdi. Sərhədcilər daxili sevinçlərini gəstərməjərək, dəjyşə cьxaçaqlarь momenti səbrsizliklə gəzləjirdilər. Onlar dəjyş əmrini, qomissarьn alovlu nitqini dinlədilər.

Dəjyşcy Semcenqo əz dostu snajper Lontsova jaxьnlaşaraq dedi:

— Gəl jarьşaq.

Bunlar tələsik tərtib edilmiş sosializm jarьşь myqaviləsini hələ imzalamamьşkən, qomsomol təşkilatcьsь hamьnь jьqьnçaqa caqьrdь. Bu jьqьnçaqda, dəjyşdə Lenin-Stalin qomsomolunun yzvy kimi iştirak etmək istəjən sərhədci Qapqunovun ərizəsinə baxmaq lazьm idi. Dəjyşcylər jьqьnçaq kecirilən otaqdan cьxdьqda kycədə dyzyldylər, patron və qumbara alьb jola dyşdylər.

Bu sərhədcilər dyşmənin zastavasьnь tez tutmalь və aradan qaldьrmalь, Qьzьl Ordunun dəjyş əməlijjatь ycyn jolu təmizləməli idilər.

Sentjabrьn 17-də səhər saat 5 tamamda sərhəd xejli uzaqda qalmьşdь. Dəjyşcy Semcenqo və iki starşina syrynə-syrynə gedərək poljaq keşikcisini aradan qaldьrmaq istəjirdilər.

Dyşmənin zastavasьnda it hyrdy. Semcenqo dajandь, nəfəsini kəsdi. It susduqdan sonra dəjyşcylər jenə poljaq zastavasьna tərəf syryndylər. Məsafə getdikcə azalьrdь.

20 metr, 10 və 5 metr qalmьşdь. Semcenqo ajaqa qalxan zaman hər yc tərəfdən araja alьnmьş poljaq keşikcisi əzyny itirdi.

Bu yc qocaqьn dalьnça zərbəli qruppa gəlirdi. Jenə it hyrdy. Bu dəfə bərk hyryrdy. Dyşmən zastavasьnda caxnaşma əmələ gəldi. Kim isə zastava vьşqasьnьn pillələrindən jyjyrə-jyjyrə dyşyrdy.

Sərhədcilər dəstəsi zastavaja lap jaxьnlaşdьlar. Qomandir uçadan qьşqьrdь:

— Myhasirəjə alьnmьşsьnьz! Myqavimət gəstərmək fajdasьzdьr! Təslim olun!

Bunun çavabьnda pulemjot atəşi, tyfəng atəşi acьldь. Qьzqьn vuruşma başlandь. Qьzьl əskərlər dyşmənin qьzqьn atəşi altьnda tyfəng qundaqь ilə pənçərə cərcivələrini sьndьrdьlar, aqьr qapьnь cьxardьlar, myqavimət gəstərənlərin yzərinə qumbaralar jaqdьrmaqa başladьlar. Snajper Lontsov sərrast atəşlə vьşqa yzərindəki pulemjotcunu vurdu. Semcenqo javaş-javaş bir poljaq pulemjotuna jaxьnlaşaraq pulemjotcularь qumbara ilə məhv etdi.

Zastavanьn icərisinə soxulan Semcenqo birinçi olaraq qoridora girdi. Gyllə və qumbara qьrьntьsь ilə iki dəfə jaralanmьş Semcenqo dəjyşdən cəkilmirdi.

Qьzьl əskər Qlova da mərdlik və fədakarlьqla vuruşurdu. O, jaralь dəjyşcy Orlovun bydrəjib jьxьldьqьnь gərdykdə sol əli ilə jaralь joldaşьnь qaldьrdь və saq əli ilə dyşmən yzərinə qumbaralar jaqdьrmaqda davam etdi. Qlova joldaş, həkim kəməkcisi Xilinski ilə birlikdə Orlovu bir dalda jerə apardь və jenə dəjyşə başladь. Burada iti atəşlə bir qruppa poljaq əskərini gylləjə tutdu və onlarь təslim olmaqa məçbur etdi.

Poljaq zastavalarьndan birinin jaxьnlьqьnda bir qruppa qьzьl əskər buraja jaxьnlaşan dyşmən dəstəsi tərəfindən myhasirəjə alьnmьşdь. Sovet zastavasьnьn nacalniqi baş lejtenant Zemsqov bunu gərdykdə:

— Vətən jolunda! Stalin jolunda! Hyçuma,—dejib irəli atьldь.

Poljaq gylləsi baş lejtenantь aqьr jaraladь. Qomandir jaranьn aqrьsьna baxmajaraq myhasirəni jarmaq, zastavanьn binasьnь tutmaq, sənədləri ələ kecirmək və dyşməni darmadaqьn etmək əmrini verirdi.

Qomandirin bu çyr hərəkətlərindən ruhlanan dəjyşcylər hyçuma atьldьlar və poljaqlarьn myqavimətini qьraraq dəjyş tapşьrьqьnь jerinə jetirdilər. Poljaqlarьn bir cox zastavalarь da bu çyr iti zərbə ilə alьndь.

Bytyn sərhəddə dəjyş 25—30 dəqiqə davam etdi. Bu az myddətdə sovet sərhədciləri sərhəddə olan bytyn poljaq zastavalarьnь ləqv etdilər.

... Gyn cьxьrdь. Gynyn birinçi şualarь əz pozisijalarьna qajьdan sərhədcilərin yzərinə dyşmyşdy. Sovet tanq hissələri, pijadalarь, səvariləri, artillerija dəstələri əz dəjyş tapşьrьqьnь myvəffəqijjətlə jerinə jetirmiş qorxmaz dəjyşcylərin qarşьsьndan kecirdi. Gəjdə sovet aeroplanlarьnьn motorlarь gurlajьrdь.

Beləliklə, Qərbi Uqrajna və Qərbi Belorusija zəhmətkeşlərini panlarьn zylmyndən qurtaran Qьzьl Ordunun dynjada misli gərynməmiş iti və qalibijjətli jyryşy başlandь.

Tyrkijə xariçi işlər ministri çənab Saraçoqlunun Molotov joldaş tərəfindən qəbulu

Oqtjabrьn 1-də Molotov joldaşьn Tyrkijə xariçi işlər ministri çənab Saraçoqlu ilə sovet-tyrkijə mynasibətьnьn aqtual məsələləri yzrə mysahibəsi olmuşdur.

Mysahibədə Stalin, Potjomkin, Deqanozov joldaşlar və SSRI Tyrkijədəki səlahijjətdar mymәssili Terentjev joldaş, Tyrkijənin tərəfindən isə— Tyrkijənin SSRI-dəki səfiri çənab Aqtaj iştirak etmişlər. Mysahibə 4 saatdan artьq davam etmişdir.

Leninaqanda caƣьrьşьn вirinçi gynləri

18 sentjaвr, parlaq səhərdir. Gynəşin parlaq şualarь Lenin adьna şəhər yzərinə səpilmişdir. Şəhərin Qьzьl Ordu sьralarьna caƣьrьlan gənç patriotlarь bu səhəri əsla unutmajaçaqlar. Vətənin mydafiəsi sovet ɵlkəsinin hər вir vətəndaşьnьn myqəddəs vəzifəsi olduƣunu onlar unutmajaçaqlar.

***

Caƣьrьş məntəqəsi вajram şəkili almьşdьr. Uzaqdan xalqlarьn вɵjyk rəhвərləri Leninin və Stalinin portretləri, YIQ(в)P Sijasi Bjurosu yzvlərinin portretləri, Sovet Ittifaqь Qəhrəmanlarьnьn portretləri gɵrynyr. Qьzьl вajraqlar, plaqatlar və şyarlar parlajьr. Diaƣrammalar Ycyncy Stalin Beşilliјinin qaliвiјјətlərini, sovet xalqьnьn qydrət və varlьlьƣьnь gɵstərir. Caƣьrьş qomissijasь işə вaşlamadan əvvəl mitinƣ olur. Mitinƣi EQ(в)P Leninaqan şəhər qomitetinin katiвi Haqop Ajvazjan joldaş açьr. O, ɵz nitqində вu ilki əskəri caƣьrьşьn mystəsna əhəmiјјəti, Ƣərвi Uqrajna və Ƣərвi Belorus zəhmətkeş xalqlarьna qardaşlьq jardьm əli uzatmaq вarədə sovet hɵkumətinin myвariz tədвiri yzərində dajanьr.

Mitinƣə toplaşanlar gɵrynməmiş ruhjyksəkliјi və uzun myddət arasь kəsilməjən syrəkli alqьşlar altьnda xalqlarьn вɵjyk rəhвəri Stalin joldaşa təвrik teleƣrammasь gɵndərirlər. Təвrikin son sɵzləri вelə qurtarьr:

—Leninaqan caƣьrьşcьlarь вizim gɵzəl vətənimizi ɵz dɵşləri ilə mydafiə etməjə daima hazьrdьrlar.

***

Caƣьrьş qomissijasь işə вaşlajьr. 1918-çi ildə anadan olan caƣьrьşcь qomsomolcu Vosqanjan joldaş caƣьrьş qomissijasь qarşьsьndadьr. O, ɵzynyn tanq zirehli hissəsinə salьnmasьnь xahiş edir. Qomissija onun xahişini kifajətləndirir. Sonra hərвi məktəвə gɵndərilən caƣьrьşcь qomsomolcu Sarkisjan joldaş qomissija qarşьsьna gəlir. Beləliklə teqstil qomвinatьnьn gənç patriotlarь вiri-вirinin arxasьnca caƣьrьş qomissijasьna gəlirlər. Onlarьn hamьsь Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul olunmaq şevqi ilə doludurlar.

Caƣьrьş məntəqəsində caƣьrьşcьlar arasьnda geniş agitasija-kytləvi işlər aparьlьr. Caƣьrьş məntəqəsi zalьnda hər gyn dɵvlət teatrь və Ermənfilharmonijasьnьn Leninaqan şɵ'вəsinin artistləri tərəfindən qonsertlər təşkil edilir.

Caƣьrьş məntəqəsi qomissarьnьn myavini Niqol Baƣdasarjan joldaşьn təşəввysy ilə caƣьrьşcьlardan ɵzfəaliјјət dərnəji təşkil edilmişdir. Ɵzfəaliјјət dərnəji iştirakcьlarь ɵz cьxьşlarь ilə caƣьrьşcьlarьn nəzər diqqətlərini çəlв edirlər.

Caƣьrьş məntəqəsində hər gyn sijasi məşƣələ kecirilir. Bu iş ilə yc sijasi işci məşƣul olur. Onlar rəsmi məşƣələlərdən вaşqa caƣьrьşcьlara ɵlkəmizin sənaje və kənd təsərryfatь sahəsində əldə edilən вɵjyk myvəffəqiјјətlər haqqьnda maraqlь mə'lumatlar verirlər.

***

Nɵvвəti caƣьrьşьn вeşinçi gynydyr. Caƣьrьş qomissijasь Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul olunmaq haqqьnda gənç sovet patriotlarьnьn istəjini вɵjyk ehtiramla qarşьlajьr.

Partijalь və qomsomolcu joldaşlar ɵz parlaq patriotluq arzьlarь ilə caƣьrьşcьlar arasьnda qaвaqcьl jer tuturlar.

Sentjaвrьn 22-də triqotaz faвriqasьnьn nɵvвə ustasь, YIQ(в)P yzvy Onniq Deradurjan joldaş caƣьrьş qomissijasьna gəlir. O, qomissijaja gəlinçəjə qədər hərвi texniqanь jaxşь mənimsəmişdir. Deradurjan joldaş avio texniqanь mənimsəmiş, paraşjutcu, pulemjotcu olmuş 5 mydafiə normasь vermişdir.

O, ɵz sijasi səviјјəsini jyksəltmək işində dəxi xejli calьşmьşdьr. «YIQ(в)P Tarixinin Qьsa qursu» nəşr olunduqdan sonra o, вolşevizmin qəhrəmanlьq tarixini dərindən ɵjrənməjə вaşlamьşdьr. Caƣьrьş gynynə qədər o, «YIQ(в)P Tarixinin Qьsa qursu»-nun dɵrdyncy fəslinə qədər ɵjrənmişdir. Caƣьrьş qomissijasь Deradurjanь Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul edir.

On gyn вundan qaвaq YIQ(в)P yzvlyjynə qandidat qəвul olunan caƣьrьşcь Şiraq Haqopjan joldaş caƣьrьş qomissijasьndan sevinçlə cьxьr. Caƣьrьş qomissijasь Şiraqьn xahişini jerinə jetirərək onu istədiji hərвi oqruqda xidmətə qəвul etmişdir.

Qomsomolcu, dɵşyndə вeş mydafiə nişanь daşьjan Vosqanjan joldaş caƣьrьş qomissijasьna gəlir. O, istehsalatda ɵz nymunəvi işi ilə daima qaвaqcьl olmuşdur. Caƣьrьş qomissijasьnьn sədri L. Martrosjan joldaş ondan harada xidmət etmək istədijini soruşduqda Vosqanjan joldaş demişdir:

—Joldaş qomissar hara istəjirsinizsə ora da gɵndərin, xahiş edirəm sərhəd myhafizə hissələrinə gɵndərəsiniz. Caƣьrьş qomissijasь onun xahişini jerinə jetirir.

Teqstil qomвinatьnьn gənç maşinisti Sarkisjan joldaş caƣьrьş qomissijasьna gəlir. Qomissija onun doqumentlərinə, xysusi ilə ailə vəziјјəti haqqьnda doqumentdə olan qejdlərə вaxьr. Lakin caƣьrьşcь mytləq Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul olunmaq istəjir, o, hec вir gyzəşt istəmir. O, demişdir ki:

—Xahiş edirəm məni Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul edəsiniz. Anam və вacьm вu işdə mənə mane olmazlar, cynki onlar ɵzləri də işləjə вilərlər. Mənsiz də Sovet hɵkuməti onlarьn qajƣьsьna qalьr.

Caƣьrьş qomissijasь Sarkisjan joldaşьn xahişini jerinə jetirərək, onu hərвi məktəвə oxumaƣa gɵndərir.

Qomsomol, hərarətli patriotlar tərвijə etmiş, gənclərdə iradə və çəsarəti mɵhkəmləndirmişdir. Hər вir qomsomolcu Qьzьl Orduda ɵz ixtisasьnь istifadə etdirmək ycyn həmin ixtisasa mynasiв hərвi hissəjə getmək istəjir. Qomsomolcu Samveljan joldaş ɵz arzьsь ilə motorlaşdьrьlmьş hissəjə qəвul edilir. Qomsomolcu Adamjan qəhrəman sərhədcilər sьrasьnda olmaq istəjir.

Sovet ɵlkəsinin cicəklənən gənçliji, sovet torpaƣьnьn hər вir qarьşьnь, hər вir verşoqunu вɵjyk qijmətləndirir. O, Stalin Qonstitusijasьnda qejd olunan ɵz myqəddəs vəzifəsini jerinə jetirmək ycyn — Fəhlə-Kəndli Qьzьl Ordusu sьralarьna qururla gedir.

Ispir Hovhannesjan.

PARTIJA HƏJATЬ

Qrasnoselo rajonunda partija propaƣanda işləri

Qrasnoselo rajonunda partija propaƣanda işləri YIQ (в) P MQ-nьn 14 nojaвr 1938-çi il tarixli qərarь əsasьnda jenidən qurulmuşdur. Partijamьzьn Stalinci MQ-nьn 14 nojaвr tarixli qərarьndan sonra Qrasnoselo rajon partija qomiteti, dərnəkcilikdən əl cəkərək, sijasi dərnəkləri jenidən qompleqtləşdirmişdir. Indi rajonda 305 qommunist partija tarixini təkвaşьna ɵjrənir.

Partija tarixini təkвaşьna ɵjrənənlərə partqaвinet ciddi kɵmək edir. Partija tarixini təkвaşьna ɵjrənənlər ycyn 125 dəfə qonsultasija təşkil edilmişdir ki, вu qonsultasijalarda 1.369 nəfər iştirak etmişdir. Partija tarixinə aid çyrвəçyr temalar haqqьnda 21 leqsija kecirilmişdir ki, вu leqsijalarda 1.051 nəfər iştirak etmişdir. Maj, ijun və ijul ajlarьnda 3 dəfə teoretik qonferensija təşkil olunmuşdur. Teoretik qonferensijalara qaвaqçadan hazьrlьq işləri aparьldьƣьndan вu qonferensijalar mysвət nəticələr vermişdir. Bu teoretik qonferensijalarda «YIQ (в) P Tarixinin Qьsa qursu»-nun I-II-III fəsilləri haqqьnda azərвajçan və erməni dillərində mə'ruzələr eşidilmişdir. Bu qonferensijalarda 380 nəfər iştirak etmişdir.

Partija tarixini təkвaşьna ɵjrənən myəllimlərdən Qurgen Ataвeqjan, Baвaxan Həsənov, Adil Məmmədov, Əzdər Kazьmov, Islam Adьgɵzəlov, Aleqsandr Marqarov və Xalid (Gɵlkənd) joldaşlar partija tarixinin VI-VII fəsillərinə kimi oxujuв nymunəvi qonspeqtlər tərtiв etmişlər. Lakin myəllimlərdən I. Qasьmov, Aslan Həsənov (Çil kəndi) partija tarixini oxumamьşlar.

Bə'zi joldaşlar isə «vaqtьn olmadьƣьndan» şikajət edərək, gɵzəl elmi tarixi oxumajьrlar. Qolxoz sədri Mamiqon Quljan dejir: «Nə vaqt məni qolxoz sədrliji vəzifəsindən azad etsəniz o vaqt partija tarixini ɵjrənməjə vaqtьm olar». Quljan joldaş вaşa dyşməlidir ki, partija tarixini ɵjrənmək, marqsizm-leninizm revoljusion teorijasьna jijələnmək, çəmiјјətin inkişaf qanunlarьnь ɵjrənmək onun tə'xirə salьnmaz vəzifəsidir.

Rajonun Janьxpəjə, J. Cənвərək və Əmirxejir kəndlərində dəxi partija propaƣandasь işləri zəif aparьlьr. Orçonikidze kənd ilk partija təşkilatьnьn katiвi Çahan Çahanjan və J. Cənвərək partija təşkilatcьsь Xacatur Daneljan joldaşlarьn ɵzləri вelə partija tarixini oxumurlar.

Rajon qomsomol qomiteti də qomsomolcularьn marqsizm-leninizm teorijasьna jijələnməsi işinə lazьmi fikir vermir. Rajonda olan 1.235 nəfər qomsomolcudan jalnьz 401 nəfəri partija tarixini təkвaşьna ɵjrənir. Qalmьş 834 nəfər qomsomolcunun coxunun partija tarixi kitaвlarь вelə joxdur. Janьxpəjə kənd qomsomolcularьndan Mustafajev Mustafa, Xəlilov Pirməmməd və Iвrahimov Bəвir loƣalanaraq partija tarixini ɵjrənmirlər.

YIQ (в) P-nin qəhrəmanlьq tarixini ɵjrənmək hər вir qommunist və partijada olmajan вolşeviqin şərəfli vəzifəsidir.

Qrasnoselo rajon partija qomiteti, partija tarixinin ɵjrənilməsi sahəsində qejd olan noqsanlarь tezliklə aradan qaldьrmaƣa calьşmalьdьr.

S. A. B.

QRЬM ASSR SAQ RAJONU ƏSKƏRI CAƢЬRЬŞ MƏNTƏQƏSINDƏ

Şəkildə: Qьzьl Ordu sьralarьna qəвul edilən Saq rajonunun 4 və daha artьq mydafiə normalarьnь təhvil verən caƣьrьşcьlar. Saƣdan-sola Zootexniqum studenti, qomsomolcu V. Topalov, rajon qomsomol qomitetinin pioner şɵ'вə mydiri V. Panqov və sovxozun staxanovcusu M. Efimov

(TASS-ьn fotoxroniqasь)

JERLI SOVETLƏRIN SECKILƏRINƏ NYMUNƏVI HAZЬRLAŞMALЬ

Vətənimizdə SSRI, myttəfiq və avtonom respuвliqalarьmьzьn Baş Sovetlərinə kecrilmiş seckilər, sosializm demoqratizminin parlaq nymajişi və mydrik Lenin-Stalin milli sijasətinin вɵjyk təntənəsi oldu. Ɵlkəmizin вaş hakimiјјəti orƣanlarьna seckilər sovet çəmiјјətinin sarsьlmaz qydrətini və SSRI xalqlarьnьn mɵhkəm Stalin dostluƣunu, onun mə'nəvi-sijasi вirliјini jenidən nymajiş etdirdi. Bu seckilər sovet xalqьnьn Lenin-Stalin partijasь ətrafьnda daha sьx, daha mɵhkəm вirləşdiјini вytyn dynjaja вir daha gɵstərdi. Bu seckilərdə minlərlə propaƣandist, agitator və gɵzəl təşkilatcьlar mejdana cьxdь.

Sovet Ermənistanьnьn вytyn rajonlarьnda, şəhər və posjoloqlarьnda olduƣu kimi, Amasija rajonunda da jerli sovetlərin seckilərinə olan hazьrlьq işinə вaşlanьlmьşdьr. Rajonda 171 dərnək təşkil olunmuşdur. Həmin dərnəklərdə dinləjiçilərin sajь 6.475 nəfərə catьr. Təşkil olunmuş dərnəklərdə seckilərə dair əsasnamənin izahьna sentjaвr ajьnьn 7-dən myntəzəm вaşlanьlmьşdьr. Rajonun вytyn kəndlərində təşkil olunmuş вu dərnəklərdə lazьmi temalar haqqьnda məşƣələləri kecirmək ycyn rajon aqtivləri propaƣandist agitatorlar, sosialist kəndimizin maarif sahəsində calьşan məktəв direqtoru, mydir və myəllimləri və вunlar kimi вaşqalarь səfərвərliјə alьnmьşdьr ki, вunlarьn sajь rajonda 150 nəfərdir. Bunlardan coxlarь вir necə dərnəklərdə məşƣələlər aparьrlar.

Rajonun Qaraməmməd kənd qolxoz sədri Hovhannes Arakeljan, Manuq Sahaqjan, Gyllyвulaq kənd orta məktəв myəllimlərindən Səttar Əlijev, Şuraвad kənd sovet sədri Ismajьl Allahverənov, Civinli kənd təm olmajan orta məktəвin ordenli direqtoru Oruç Aввasov və вaşqalarь ɵz rəhвərlik etdikləri dərnəklərdə gɵzəl iş aparьrlar; onlar hər 5 gyndə вir məşƣələ kecirirlər. I. Allahverənov, H. Arakeljan və O. Aввasov joldaşlar hər gyn qolxozcu və qolxozcu qadьnlar arasьnda propaƣanda və agitasija işləri aparьr.

Rajonun Amasija, Oxcoƣlu, Dyzkənd və Ɵksyz kəndlərində secki əsasnaməsini ɵjrənmək ycyn kɵrpə uşaqlь qadьnlara məxsus ajrьca dərnəklər təşkil edilmişdir. Qadьnlardan Hasmiq Hovhannesjan, Xatьn Hymвətova, Amalija Petrosjan, X. Tavad və sairələri əsasnamənin ɵjrənilməsində aqtivlik gɵstərirlər. Çələв, Oxcoƣlu, Jenijol, Şuraвad, Gɵlly v. s. kəndlərdə seçiçilərin sijahьlarь hazьrlanmьşdьr. Rajon içraiјјə qomitetinin operativ calьşmasь ilə rajonun вytyn kəndlərində ucastoq və oqruq вinalarь myəјјən edilmişdir. Rajonun 17 kənd sovetliјində seçiçilərin sijahьlarь iki nysxədən iвarət hazьrlanaraq, вir nysxəsi rajon içraiјјə qomitetinə verilmişdir. Secki oqruqlarьnda iş aparmaq ycyn 15-19 nəfərə qədər mysahiвəci ajrьlmьşdьr. Ən jaxşь agitatorlardan Musa Fərzəlijev, Musa Xəlilov, Muxtar Ajdьnov və вunlar kimi вir necələri ɵz rəhвərlik etdikləri dərnəklərdə SSRI Qonstitusijasь, ESSR Qonstitusijasьnь, YIQ (в) P XVIII Qurultajьnьn вytyn materiallarьnь, din əlejhinə revoljusion qanunculuq v. s. materiallarь ɵzləri qaвaqçadan вir necə dəfə oxujaraq jaxşь вaşa dyşdykdən sonra, dərnəkdə məşƣələ dinləjiçilərinə ɵjrədirlər.

Rajonun adlь-sanlь adamlarь, ESSR Baş Sovetinin deputatь Əli Kərimov və Həlimə Bajramova joldaşlar secki oqruq və ucastoqlarьna gedərək ɵz seçiçiləri ilə gɵzəl mysahiвələr təşkil edirlər. Deputat Kərimov joldaş ɵz seçiçiləri ilə olan gɵryşyndə demişdir:

«Joldaş seçiçilər! Bɵjyk Stalin Qonstitusijasь əsasьnda siz вu əziz gynə ycyncy dəfədir ki hazьrlanьrsьnьz.

Siz jaxşь əkincilər, hejvandarlar, cobanlar, saƣьncьlar və intelligensijanьn qaвaqcьl nymajəndələrini jerli sovetlərə secməji unutmajьn. Bu seckilərdə dyşmən elementlərin ortalьƣa soxulmalarьna imkan verməjin, jaxşь вacarьqlь qadrlarьmьzь secin və onlarь deputatlar sьrasьna irəli cəkin».

Amasija rajonunda jerli sovetlərə olan seckilərin şərəfinə itgisiz məhsul əldə edilir. Hejvandarlьq, qojunculuq, donuzculuq, arьcьlьq və quşculuq fermalarьnьn sajь artьr. Jenijol, Qьzьlkənd, Ellər, Gɵlly, Qonçalь, Əzizвəjov və вaşqa qolxozlarьmьzda 1939-çu il icərisində-xysusilə YIQ(в)P MQ-nьn 8 ijul tarixli qərarьndan sonra 13-ə qədər ajrь-ajrь fermalar təşkil edilmişdir. Fermalarda olan malqaranьn sajь artьrьlmьş və artьrьlmaqdadьr.

Qejd edilən myvəffəqiјјətlərlə вaraвər rajonda вir sьra noqsanlarda vardьr. Quzukənd, Balьxlь, Ilanlь, Maƣarçьq və Daşkɵrpy kəndlərində seçiçilərin sijahьlarь hələ indijə qədər doƣru dyzgyn hazьrlanmamьşdьr. Civinli kənd sovetliјində sijahьlar əlifвa sьrasь ilə jazьlmamьşdьr. Kənd sovet sədri Halaj Qulujev вu sijasi qampanijada ɵzyny məs'ul sajmьr. O, вu kimi məs'ul iş vaqtьnda və ymumiјјətlə jaramaz işlə-вalaça jaşlь qьz qacьrmaqla məşƣuldur. Balьxlь kəndində seckilərə dair əsasnaməni ɵjrənən dərnəklər dyzgyn təşkil olunmamьşdьr. Burada 8 dərnək əvəzində jalnьz ikisi təşkil edilmişdirsədə, вu dərnəklərdə də seçiçilərə lazьm olan kytləvi izahat işləri jarьtmaz vəziјјətdədir. Balьxlь, Gɵlly, Quzukənd və Daşkɵrpy kənd məktəв myəllimləri вu sijasi qampanijada ɵz məsuliјјətli vəzifələrini jerinə jetirməkdən geri qalьrlar. Bə'ziləri (S. Novruzlu, P. Jeprem v. s.) вu işə adi вir məsələ kimi вaxьrlar. Ilanlь kəndində agitatorluƣa savadsьz adamlar-qəzetə вelə oxuja вilməjənlər təjin edilmişdir.

Jerli sovetlərin seckiləri kimi myhymm qampanijanьn вaşa catdьrьlmasьnda əldə edilmiş myvəffəqiјјətləri jerli təşkilatlar qat-qat artьrmaqla, hazьrlьq işlərində olan ilk noqsanlarь tezlikdə aradan qaldьrmalьdьrlar. Zəhmətkeş deputatlarь jerli sovetlərinə seckilərdə Amasija zəhmətkeşləri, qommunistlərlə partijadaolmajanlarьn sarsьlmaz Stalin вloqunun qələвəsini вir daha nymajiş etdirəçəkdir.

H. Həsən

Professor J. Bertels

NIZAMI*)

Bu iki вejtdə də o dɵvryn əzilmiş məzlum zəhmətkeşlərinin fəlsəfəsi cox jьƣçam surətdə verilmişdir. Onun xoşвaxtlьƣь—onun joxsulluƣunda, əlindən alnaçaq вir şejə malik olmamasьndadьr.

Bu fikri Nizamidən sonra Sə'di də ɵz məşhur əsəri «Gylystan»-da təkrar etmişdir. Lakin Nizaminin şiddətli və dejilməsi çaizsə puritan moralь, Sə'dinin sonsuz dərəçə cevik olub dəjişən moralьndan jyksəkdə durur. Doƣrudur, hələ Nizami вu poemada ɵz hyququnu tələв etmək dərəçəsinə catmamьşdьr, lakin вu poemanьn mejdana gəlməsi faqtь şəhərin jaxşь adamlarьnьn nə kimi əhvali-ruhiјјəjə malik olduqlarьnь ajdьn gɵstərir. Şəhərlərdə gyçly protest dalƣalarь çoşurdu, jalnьz amansьz monƣol jyryşy və вu aƣla sьƣmaz daƣьdьcьlьq hərəkəti alьşan alovu qanla sɵndyrdy.

Nizaminin вirinçi poemasьnьn dili cox cətindir. Bu poemada sonrakь əsərlərdə gɵrdyjymyz geniş lɵvhələr, ətraflь təsvirlər joxdur. Buna gɵrə də hər вejtə olduqça artьq diqqət jetirilmiş, son dərəçə işləniв çilalanmьşdьr. Poemadakь təşвihlər şairin tanьş olduƣu вytyn fənnlərdən, daha doƣrusu o zamankь вiliјin вytyn sahələrindən alьnmьşdьr. Şair sanki вu вirinçi əsəri ilə malik olduƣu imkanlarь nymajiş etdirmək istəjir. Bu da вir nɵv ɵzyny sьnaqdan cьxarmaqdьr. O ɵzy də вunu e'tiraf edir. Dejir:

Əsərimdəki sɵzlərdə lazьmi şirinlik olmasa idi
Mən onu şəhərdən-şəhərə gɵndərməzdim.

Nizami ɵz oxuçusuna jyksək tələвlərlə janaşьr. Bu əsər oxumaq ycyn dejil, tədqiq etmək ycyndyr. Hər вejt yzərində fikirləşdikçə daha jeni və gɵzəl fikirlər, inçəliklər tapьrsan və insan вu fikrə gəlir ki, şair ɵz вirinçi əsəri haqqьnda вu sɵzləri dejərkən cox haqlь imiş:

Mənim Babilim Gənçədir,
Harut-hynərim.
Ulduzlara nur sacan
Zəhrə mənim fikirlərim*)

Nizaminin 1180-çi ildə jazьlmьş ikinçi poemasь «Xosrov və Şirin» isə tamamilə вaşqa xaraqterli вir əsərdir.

Bu poemada şairin вytyn qyvvəsi məharətlə jaratmьş olduƣu вytɵv вir tema ətrafьna toplanmьşdьr.

Poemanьn sjuzeti əsas e'tiвarilə Nizamidən əvvəl də olmuşdur və gɵrynyr ki, вir dərəçəjə qədər Sasani silsiləsi haqqьnda olan əfsanələrlə вaƣlьdьr. Bununla вelə, jazьlь tradisija ilə вəraвər şyвhəsiz ki, aƣьzdan-aƣьza dejiliв gələn rəvajətlər də olmuşdur. Bu rəvajətlər mədən вu əfsanəjə istinad edir. Iran şahlarьnьn Qəsr, Şirin və Bisytun adlь tikintiləri haqqьnda xalq arasьnda olan danьşьqlarla əlaqədardьr. Ərəв çoƣrafijacьsь Jaqut X əsrin вirinçi jarьsьnda вu tikintilər haqqьnda əfsanələrin olmasьnь gɵstərir. Xosrovun adь ilə əlaqədar rəvajətlərin varlьƣьnь вiz Təвərinin (921-çi ildə ɵlmyşdyr) tarixində də gɵryryk. Firdovsi ɵz «Şahnamə»-sində Xosrov вarəsində jazmaƣa вaşlarkən dejir:

Qədim zamanьn вu kɵhnə kitaвьnь,
Doƣrucu adamlarьn sɵzlərində və
işlərindən
Bəhs edən вu kitaвь təzələjirəm,
Cynki вurada yc ijiddən вəhs
olunur.

Buna вaxmajaraq Firdovsi вu əfsanəjə nisвətən cox az əhəmiјјət verir. O, вu əfsanənin artьq hamьja вəlli olduƣunu və вu вarədə uzun-uzadь danьşmaƣa ehtijaç gɵrylmədiјini gyman edərək məsələnin ystyndən kecir. Onun əsas məqsədi hɵkmydarьn taleindən вəhs etməkdir, Şirin oвrazь onu az çəlв edir; вu oвrazь az cox ətraflь təsvir etməjə calьşmьr.

Beləliklə, вu poemanь jazarkən Nizaminin вizə mə'lum olmajan jazьlь вir Iran mənвəindən istifadə etdiјini sɵjləmək olmaz, lakin onun aƣьzlarda dolaşan rəvajətlərdən daha cox istifadə etməsi şyвhəsizdir.

Nizami ɵz poemasьnь вelə вir planda jazmьşdьr: cox gɵzlədikdən sonra Sasani Hyrmyzyn вir oƣlu olur. Oƣlanьn adьnь Xosrov Pərviz qojurlar. Atasь var qyvvəsilə uşaƣьn tə'lim və tərвijəsinə calьşьr. O, oƣlunu cox sevir, ançaq oƣlan çavanlьƣьna salьв kəndlilərə əziјјət verərkən oƣluna çəza verir.

Xosrovun joldaşlarьnьn icərisində Cində təhsil almьş və вir cox jerləri səjahət etmiş Şapur adlь вir çavan vardьr. O, вir dəfə Xosrova Xəzər dənizi sahilindəki daƣlarda Mihinвanu (вɵjyk xanьm) ləqəвli Şamirə adlь qydrətli вir məlikənin olduƣunu sɵjləjir. Onun Şirin adlь вir вacьsь qьzь vardьr ki, gɵzəllikdə вytyn dynjada misli-вəraвəri joxdur. Xosrov вu sɵhвəti eşidərkən səвrqərarьnь itirir. Geçə və gyndyz Şirin вarəsində dyşynyr, nəhajət Sapuru Şirinin dalьnca gɵndəriв hər nəçyr olsa onu tapьв gətirməji tapşьrьr.

Şapur jola cьxьr, jaz vaqtь, Şirnin ɵz məiјјəti ilə вəraвər jaşadьƣь Ermənistan daƣlarьna gəliв cьxьr. Rəssam qьzь gyduв Xosrovun gɵzəl şəklkini ona atьr. Şəkil şah qьzьnь hejran вuraxьr, o, вu şəkilin haradan gəliв cьxdьƣьnь və вurada çəkilən oƣlanьn kim olduƣunu anlamьr.

Bu vaqt Şapur qьza jaxьnlaşmaƣa çəsarət ediв ona Xosrov haqqьnda danьşьr və onun da Şirinə vurulmasьnь naƣl edir. Şah qьzьnda Xosrova qarşь вir eşq alьşьr, o, Iran gɵzəlinin sevgisilə janьв qovrulur və Şapurun məsləhətilə, dynjada qacmaqda misli-вəraвəri olmajan Şəвdiz adlь ata miniв Ermənistandan qacьr. Qьz jolda istidən və tozdan jorulmuş halda вir cəməndə dinçəlir və oradan axan parlaq вulaqda jujunur.

Şair Xosrovdan вəhs etməjə kecərək, вu myddətdə Mədaində Xosrovun dyşmənlərinin jaratdьƣь pis şərait nəticəsində onun pajtaxtdan qacmaƣa və вir myddət gizlənməjə məçвur olduƣunu naƣl edir. Xosrov fyrsətdən istifadə edərək dərhal Ermənistana jola dyşyr. Təsadyfən o da Şirinin dinçəldiji cəmənə gəliв cьxьr. Xosrov oraja gələrkən Şirin jeniçə sojunuв suja girmişdi. Hər iki gənç вir-вirinə vurulur, lakin həjat Şirini geriјə cəkilməjə məçвur edir. Qьz Xosrovu tanьmьr, ikinçi вir gənçə vurulmasьndan qorxaraq atьnь miniв joluna davam edir. Mədainə gəlinçə Xosrovun orada olmadьƣьnь ɵjrənir. Bununla вelə qaвaqçadan tapşьrьq almьş kənizlər onu cox jaxşь qəвul edir və saraja jerləşdirirlər. Onlar Şirini jeni вir kəniz kimi qəвul edirlər, cynki o da kənizlərlə вir jerdə işləjir və вir jerdə nərd ojnajьrdь.

Bu vaqt Xosrov şimala doƣru getməkdə davam edir. Mihinвanu onun jaxьnlaşmasьnь вiliв qaвaƣьna cьxьr, mehriвanlьqla qəвul ediв, onu qьşь ɵz pajtaxtь Bərdədə qonaq qalmaƣa də'vət edir.

Şirin Mədaində darьxьr. O, jolda qarşьsьna cьxan oƣlanьn sevgilisi Xosrov olduƣunu anlajьr. Mədainin aв-havasь onun səhhətinə pis tə'sir etdiјindən o, daƣlьq jerdə ɵzy ycyn вir qəsr inşa edilməsini xahiş edir. Lakin kənizlər artьq onu sevmirdilər, onlar me'marь ɵjrədərək ona вu qəsri kimsəsiz daƣlarьn arasьnda, gediв-gəlmək cox cətin olan вir dərədə tikməji tapşьrьrlar. Me'mar onlarьn вu tapşьrьƣьnь qəвul edərək Şirin ycyn qaranlьq və вoƣuçu вir dustaqxana tikir. Şirin вuraja kɵcyr.

Xosrov Bərdədə ejş-işrətlə məşƣul ikən Şapur şəraв dalьnça Bərdəjə gəliв Şirinin Mədaində olduƣunu sɵjləjir. Xosrov rəssamь onun dalьnça gɵndərir və Mihinвanuja itmiş вacьsь qьzьnь вir azdan sonra tapaçaƣьnь xəвər verməklə onu sevindirir. Şapur Şirini вuradakь sakit qəsrini tərk ediв ɵz vətəninə qajьtmaƣa razь edir.

Lakin Şapur вu işləri joluna qojarkən Xosrovun atasь ɵlyr və o, вir vəliəhd olaraq atasьnьn taxt-taçьnь qəвul etmək ycyn pajtaxta qajьtmaƣa məçвur olur. Beləliklə Şirin Bərdəjə gələrkən jenə Xosrovu tapmьr və onun əvəzinə xalasьnьn aƣuşuna atьlьr.

Xosrov taxta əjləşəndən вir az sonra Bəhram Cuвin adlь вir əsilzadə onun əlejhinə ysjan qaldьrьr. Xosrov ysjancьlarьn qyvvətli dəstələrinə qarşь dura вilməjiв qacmaƣa məçвur olur. Sɵz jox ki, o, Azərвajçana gəliв cьxьr və ɵz sevgilisi ilə gɵryşyr. Şənlik və əjlənçə вaşlajьr.

Mihinвanu aşiq-mə'şuqənin вir-вirinin eşqində janьв qovrulduqlarьnь gɵryr. O, Şirini Xosrovdan sojutmaq məqsədilə, Xosrovun qadьnlara jyngyl nəzərlə вaxdьƣьnь ona sɵjləjir. O, Şirinə ançaq ɵz mə'sumluƣunu qorumaq, Xosrova təslim olmamaq və irəliçədən evlənməjə razьlьq verməmək şərti ilə Xosrovla oturuв durmaƣa içazə verir.

Ejş-işrət və əjlənçələr davam edir. Xosrov hətta gɵzəl Şirini ɵpməjə myvəffəq olur, lakin ona jaxьnlaşmaƣa myvəffəq olmur. Şirin onu rədd edir. Xosrov tə'kid edəndə Şirin dejir ki, onun вaşь ejş-işrətə qьzьşьв taxt-taçьnьn əlindən cьxmasь haqqьnda dyşynmyr. Xosrov ançaq ata-вaвasьnьn şahlьƣьnь ələ gətirdikdən sonra onun arvadь ola вiləçəkdir.

Qьzьşmьş Xosrov sevgilisindən ajrьlьв Vizantija imperatorundan jardьm istəməjə gedir. Vizantijada onu cox gɵzəl qəвul edirlər, o hətta imperatorun qьzь gɵzəl Mərjəmi alьr. Xosrov ɵz qajnatasьndan gyçly qoşun alaraq Irana qajьdьr, Bəhramьn dəstəsini məhv edir və atasьnьn taxt-taçьnь ələ kecirir.

Bytyn işlər вeləliklə qajdaja salьnandan sonra Xosrov jenə də Şirin ycyn darьxmaƣa вaşlajьr. Mərjəm onu sevindirmir, вundan вaşqa Xosrov ɵzyny вir dərəçəjə qədər Mərjəmə вorçlu вildiji ycyn ondan utanьr. Şirin də Xosrov ycyn darьxьr, lakin ɵz dujƣularь ilə mərdçəsinə myвarizə edir. Mihinвanu ɵlyr, Şirin taxta əjləşir. O, ɵlkəni aƣl və ədalətlə idarə edir, lakin Xosrovun eşqi ona rahatlьq vermir.

(ARDЬ VAR)

*) Əvvəli qəzetimizin 225 nɵmrəsində

*) Bu вejt Harut və Marut adlь iki mələk haqqьndakь əfsanəjə işarədir, вu iki mələk jerə eniв sonra Zəhrə (Venera) ulduzuna cevrilmiş gɵzəl Zəhrəjə vurulurlar. Onlar вu hərəkətlərinə gɵrə qijamətə qədər Baвildə (sehrlər şəhərində) quujda qalmaƣa məhkum olunurlar. Çəsarətli adamlar onlardan sehrвazlьq ɵjrənə вilərlər. Bu əfsanə mysəlman aləmində cox məşhurdur, вuna gɵrə də Nizami hec вir əlavə izahat vermədən вu əfsanəjə istinad edir.

MOSQVADA KECIRILƏÇƏK ERMƏNI INÇƏSƏNƏTI DEQADASЬ ƏRƏFƏSINDƏ

XOŞBAXTLЬQ

Qompozitor A. Xacatrjan

ŞƏN VƏ XOŞBAXT JAŞAJЬŞЬMЬZЬ ƏKS EDƏN BALET

Spendiarov adьna dəvlət opera və вalet teatrьnьn Mosqvada keciriləçək erməni inçəsənət deqadasь repertuarьna «Xoşвaxtlьq» baleti dəxi salьnmьşdьr.

«Xoşвaxtlьq» вirinçi erməni sovet вaletidir. Mosqvada kecirilən inçəsənət deqadalarьnьn hec вirinin repertuarьnda вalet olmamьşdьr. Bu noqtei-nəzərdən «Xoşвaxtlьq» вaleti erməni inçəsənət deqadasь repertuarьnьn вəzəjidir.

«Xoşвaxtlьq» вaleti şən və xoşвaxt erməni xalqьnьn myasir varlь və qultur jaşajьşьnьn вədii təçəssymydyr. Baletin liвeretosunu jazan gənç və talantlь rezissor K. Hovhannesjan вəjyk ustalьqla erməni xalqьnьn jaşajьş və jaradьçьlьqьnь, onlarьn sovet vətəninə, Lenin-Stalin partijasьna, xalqlarьn mydrik rəhвəri, qommunizmin navatoru Stalin joldaşa hədsiz məhəввət və sədaqətini tərənnym etmişdir.

Liвerattonun ana xəttini sovet patriotizmi təşkil edir.

«Xoşвaxtlьq» вaletinin qьsa məzmunu вelədir:

Birinçi aqtda qolxoz kəndinin qultur və varlь simasь, sovet adamlarьnьn-qolxozcularьn şən və xoşвaxt həjatь fonunda gənç sovet patriotlarьnьn—hədsiz sevinç və ruhjyksəkliji ilə şanlь Qьzьl Ordu sьralarьna getdikləri gəstərilir. Bytyn kənd sovet vətəninin myqəddəs sərhədlərini dyşmənlərin təçavyzyndən qorumaqa gedən gənç patriotlarь hərarətli məhəввətlə jola salьr. Sovet kəndinin staxanovcularь, alвəzəkli gəlin-qьzlarь, Stalin jetirmələri—pionerlər gənç patriotlarь gyl dəstələri ilə jola salьrlar.

Ikinçi aqt daha həjəçanlьdьr. Sovet sərhədlərinin ajьq qoruçularь, sərhəd myhafizə dəstəsinin dəjyşcyləri əzlərinə tapşьrьlan myqəddəs vəzifə вaşьndadьrlar. Budur qara kəlgələr—şpionlar вandasь sərhəddə jaxьnlaşьrlar. Onlar coxdur, sərhəd gəzətciləri isə jalnьz ikiçə nəfərdir. Lakin qьzьl dəjyşcylər səngərlərində məhkəm dajanmьşlar. Bir azdan sonra şpionlar вandasь ilə sərhəd gəzətciləri arasьnda amansьz dəjyş вaşlajьr. Qyvvələr mysavi dejildir. Sərhəd gəzətciləri jalnьz sovet patriotlarьna xas olan mystəsna qəhramanlьqla вandanьn myqavimətini qьrьr. Bu dəjyşdə sərhəd gəzətcilərindən вiri jaralanьr, ançaq o, sьradan cьxmьr, son nəfəsinə qədər vuruşaraq, dyşməni sovet torpaqьna вuraqmaq istəmir. Ikinçi dəjyşcy dəxi jaralanьr, ançaq dəjyş dajanmamьş, dyşmənlər sərhəddi kecə вilmir. Gərgin dəqiqələr catьr, вytyn вandanьn qarşьsьnь saxlajan jalnьz jaralь вir dəjyşcydyr. Hadisə jerinə sərhəd gəzətcilərinin jeni dəstəsi gəlir, şpionlar вandasь ləqv edilir.

Ycynçy aqtda qolxoz kəndinin вol məhsullu вaqlarь gəstərilir. Bu aqtda sovet adamlarьnьn əməjə qarşь sədaqətli mynasiвəti gəstərilir. Qəhraman sərhəd gəzətcisinin ailəsi əz oqullarьnьn jaralanmasь haqqda məktuв alьr.

Dərdynçy aqt sovet sərhədlərinin ajьq gəzətcilərinin şən və xoşвaxt jaşajьşьna həsr olunmuşdur. Dəjyşdə jaralanmьş sərhəd gəzətcisinin ailəsi əz oqullarьnь gərməjə gəlmiş. Lakin o, saqalaraq вir az əvvəl əz kəndlərinə qajьtmьşdьr. Bu aqtda gəzəl ştrixlərlə sovet xalqьnьn Qьzьl Ordu ilə sьxь əlaqəsi təsvir olunur.

Beşinçi aqtda varlь qolxoz kəndi вajram paltarь gejmişdir. Əz hərвi vəzifəsini вitirərək kəndə qajьdan qəhrəman sərhəd gəzətçisinin tojudur. Onun xidmət etdiji sərhəd myhafizə dəstəsinin dəjyşcyləri dəxi toja gəlmişlər. Toj, qolxoz kəndi qaliвijjətlərinin təntənəsinə cevrilir.

Balet Stalin joldaşьn haqqьnda cox gəzəl mahnь ilə qurtarьr.

Əməkdar inçəsənət xadimi, qompozitor A. Xacatrjan, liвeretto jazan K. Hovhannesjan, вaletmejster I. Arвatov, drizor Q. Saracjan və rəssam S. Alacaljanьn qontaqt jaradьçьlьq işləri sajəsində «Xoşвaxtlьq» вaleti sovet вalet teatrlarь sьrasьnda əzynə fəxri jer tutmaqa lajiqdir.

Xysusi olaraq erməni inçəsənət deqadasь ycyn jazьlan «Xoşвaxtlьq» вaletinin вəjyk myvəffəqijjətini вaşlьça olaraq talantlь qompozitor. A. Xacatrjanьn gəzəl musiqisi tə'min edir. Qьsa myddət ərzində-çəmisi altь aj icərisində jazьlan вu gəzəl muzьqa liвerettonun ruhuna ujqun olaraq optimizm, myвarizəjə hazьrlьq sovet adamlarьnьn hədsiz ruhjuksəklijini ifadə edən, parcalarla вəzədilmişdir.

Xysusi ilə вirinçi və ikinçi aqtlardaki liriki simfonijalar tamaşacьlarь hejran edir. Baletin muzьqasь hər təfəflidir. Burada həm xalq melodijalarь əsasьnda jazьlan milli rəqslər muzьqasь, həm qəhramanlьq pafosu ilə вəzədilmiş həjəçanlь parcalar və həm də cox dərin lirizmi simfonijalar vardьr.

Qompozitor A. Xacatrjan вəjyk ustalьqla xalq melodijalarьnь («Duj-duj», «Pşadь Zar», «Qringi par», «Şalaxo», «Qaşanger» və sairə) orkestrovqaja taвe etdirmiş və вu əsasla da milli xalq rəqslərinin вəjyk myvəffəqijjtini həmin rəqslərin ruhuna ujqun gəzəl melodijalarla tə'min etmişdir. A. Xacatrjan əz вir sьra məşhur simfonijalarь ilə sovet tamaşacьlarьna coxdan tanьşdьr. Onun «Xoşвaxtlьq» вaleti ycyn jazdьqь zəngin muzьqa sovet musiqi qulturasьnь jeni gəzəl вir əsərlə zənginləşdirir.

«Xoşвaxtlьq» вaletinin myvəffəqijjətinin tə'minində вaletmejster Ilja Arвatovun gəzəl jaradьçьlьq talantь xysusi ilə qejd edilməlidir.

Solist ifacьlardan «Armen» rolunda Qurgen Qurgenjan, «Qarine» rolunda Vajnova-Şiqanjan, «Qapo вidza» rolunda вaletmejster Arвatov, «Aved» rolunda Zara Muradjan və «Marjam вaçь» rolunda Şoqiq Varosjan gəzəl ojnajьrdьlar. Onlar şən və xoşвaxt sovet gənclijinin patriotizm ruhunu, myвarizə və qələвələrini əz plastiqa və mimiqalarьnda cox gəzəl ifadə edirdilər.

Bədii quruluşcu rəssam S. Alaçaljan muzьqa və liвerettonun ruhuna ujqun olaraq cox gəzəl quruluş vermişdir. Xysusi ilə yzym jьqьmь, sərhəd, son final epizodlarьnьn вədii quruluşu cox gəzəl verilmişdir.

Operanьn gyçly orkestri əməkdar inçəsənət xadimi, drizor, professor Q. Saraçjanьn tempramentli idarəsi altьnda əz fəxri vəzifəsini вəjyk ləjaqətlə ifa edirdi.

Şyвhəsiz ki, «Xoşвaxtlьq» вaleti Mosqvada keciriləçək erməni inçəsənəti deqadasьnda əz ləjaqətli qijmətini qazanaçaqdьr.

Ə.

Deqada вəzəklərindən вiri

«Xoşвaxtlьq» вaletinin musiqisi mənə вəjyk вədii zəvq verdi.

Gənç və talantlь Aram Xacatrjan əzynyn gəzəl simfonijasьnda sovet xalqьnьn qəhrəmanlьqьnь—vətənimizin вəjyklyjynə, onun jyksək məqsədlərinə həsr olunmuş gənç sərhəd myhafizəcilərimizin şycaətli fədakarlьqьnь və qolxozcularьn çoşqun işini tərənnym etmişdir.

Aram Xacatrjanьn muzьqasь jalnьz etnoqrafik fotoqraf dejil, ejni zamanda inçəsənətdən kecmiş sintezdir. Rus və uqrajna xalq melodijalarь onun erməni xalq melodijalarьnьn prizmasьndan kecmişdir.

Bizim talantlь qompozitorumuz вizim və вəjyk qardaş xalqlarьmьzьn melodijalarьndan cox gəzəl istifadə edərək, onu jyksəltmiş və вəşərləşdirmişdir.

Şadlьq və optimizm вytyn вunlarьn icərisində nəşə'li jaz nəfəsi kimi dalqalanьr.

Bu вalet-simfonija sovet вaletinin jeni formasьnьn cox myvəffəqijjətli qojuluşudur.

Təəssyflə qejd edəçəjik ki, rəqslərin gəzəlliji musiqilə janaşь getmir. Lakin gəlinin və onun joldaşlarьnьn rəqsi simfonikdir, erməni rəqslərinin motivləri isə myvəffəqijjətlə toplanmьş, jyksəldilmiş və inçəldilmişdir.

Qoçalarьn rəqsi əzynyn humor və nəşəsilə jaxşьdьr.

Bu gəzəl вalet вizim deqadamьzьn вəzəklərindən вirini təşkil edəçəkdir.

Av. Isahaqjan

Rezissor Q. Hovhannesjan.

GƏZƏL BALET

Mosqvada keciriləçək erməni inçəsənət deqadasь tamaşalarь siqlinə ESSR əməkdar inçəsənət xadimi Aram Xacatrjanьn «Xoşвaxtlьq» вaleti dəxi daxil edilmişdir.

Gənç qompozitor əz romanslarь, siujetləri və simfonijalarь ilə вytyn SSRI xalqlarьna tanьşdьr. Onun inçə liriqalь mahnьlarь, qardaş respuвliqalar əməkcilərinin вəjyk rəqвətini qazanmьşdьr. Nəhajət вu gyn onun sənət jaradьçьlьqь pillələrində ən jyksək məvqe tutan «Xoşвaxtlьq» вaleti syвut etdi ki, inçəsənətin gənç ustalarь вu gynky epoxamьzьn jetirdiji talantlardьr.

«Xoşвaxtlьq» вaletinin mevzu vətən mydafiəsi, sovet patriotizmi və xoşвaxt həjatьmьzьn şən adamlarьnь təsvir edir. Quruluş вaletmejster Arвatovundur. Quruluşun əsas e'tiвarilə xaraqterik momentləri və вəjyk sənətkarlьqь oвrazlarьn real вir surətdə verilməsindədir. Əsərin ən çanlь və həjəçanlь jeri 2-nçi pərdədir. Burada qəhrəman qьzьl sərhədcilərin sosializm vətənimizin keşijində neçə durduqlarь və вəjyk patirotizmlə sərhəd pozuçularьnь neçə jaqaladьqlarь təsvir olunur. Burada həjəçanlь musiqi harmonijasь altьnda ritmiki rəqslər verilmişdir. Istər quruluşcu вaletmejsterin və istərsə tək-tək ifacьlarьn вu cətin və məs'ul vəzifənin əhdəsindən gəldiklərini qejd etmək lazьmdьr.

Rəssam S. Alaçaljanьn tərtiвatь dəxi tə'rifə lajiqdir. Rəssamьn verdiji mənzərələr, Ermənistanьn yzym вaqlarь, cəmənlikləri, qajalь serhədləri olduqça real və вədiidir.

Professor, əməkdar inəsənət xadimi, drizor Saraçov, вəjyk ustalьq və entuziazm ilə orkestronь idarə edir. Onun вəjyk talantь sajəsində istər orkestro və istərsə вalet iştirakcьlarь hec вir noqsan вuraqmadan вəjyk myvəffəqijjətlə вu məs'ul vəzifəni jerinə jetirdilər.

Əli Zejnalov
ESSR əməkdar artisti

«Xoşвaxtlьq» вaletinin вirinçi aqtьndan вir gərynyş

Foto: B. Qjazazjanьndьr.

Baletin musiqisi haqqьnda

A. Xacatrjanьn jaradьçьlьqь əz dolqunluqu, optimistliji və son dərəçədə ajdьn myndərəçəsi ilə həmişə diqqət çəlв etmişdir. Həjatьn qydrətli, «var səsilə» hiss olunmasь onun вytyn вəjyk əsərlərindən— вirinçi sinfonijadan вaşlamьş gəzəl «Stalin haqqьnda poema» ilə qurtarьnçaja qədər вytyn əsərlərindən qьrmьzь tel olaraq kecir. Talantlь qompozitonun artist simasь— şərq xalqlarь mahnьlarьndan geniş surətdə istifadə etmək, parlaq milli təвii qolorit, texniqaja mykəmməl surətdə jijələnməklə вirlikdə ajdьn və sadə dil, gəz qamaşdьrьçь rənklərlə parlajan instrumentləşdirməkdir. Əzynyn son вəjyk «Xoşвaxtlьq» вaleti əsərində də o, вelədir. Sovet sərhədciləri haqqьnda həjəçanlь temada jazьlmьş вu вalet əz mərdlik və sevinçli həjat tematiqasь ilə Xacatrjanьn optimist jaradьçьlьqьna tamamilə ujqundur.

Baletdə вir cox gəzəl rəqs nəmrələri vardьr, вunlardan вə'ziləri məsələn, qoçalar rəqsi (Duj-dyj), yzym jьqьmь (Pşati zar), qolxozcularьn valeh ediçi rəqsi (Tringi-par), Qapo-вidzanьn rəqsi (Əştərək)—flejtanьn aşaqь registri ilə temanь ifadə edərkən original xьrda dajanmalarla, «Qalosi prgen» və «Şalaxo» rəqsləri qompozitor tərəfindən xalq mahnьlarь əsasьnda ustadçasьna dyzəldilmişdir. «Şalaxo»nun original yc hissəli ritmlərinin, truвanьn iki hissəli temasь вirləşən quru aqqordlarь xysusilə nəzəri çəlв edir. «Qalosi prgen» və «Tringi par» rəqslərinin qontrpunqtlarь fəvqəladə dərəçədə maraqlьdьrlar.

Sinfoniki şəkil-hydud cox gəzəldir. Bir sьra çiddi sadə aqqordlardan sonra diversantьn вuçaqlь, syrynçyl temasь вaşlanьr; вu tema dinamiki və ritmiki çəhətdən şəklini dəjişərək, o, əz jerini həris və energijalь myвarizə temasьna təhvil verir. Budur hər iki tema, вiri digərini arasь kəsilmədən əvəz edən dalqalar kimi вytyn orkestrin qydrətli səsində вirləşirlər.

Uzun myddətli, gərgin fasilə və məhəввət oxujan temanьn həzin səsi eşidilir. Başlanqьcda ingilis dydəjinə və arfaja tapşьrьlmьş flejta əvvəl simli instrumentlərə, sonra isə вytyn orkestrə kecərək, tədriçən вəjyjyr, şəklin sonunda jenidən giriş aqqordlarь səslənir.

Bu, qompozitorun jaratdьqь epizodlardan ən jaxşьsьdьr: Başqa rəqslərdən hərarətli lezginqanь, новaqь geniş surətdə dyzəldilmiş rus rəqsini dəxi qejd etmək lazьmdьr. Sərhədcilərin dəqiq və energijalь temasь вytyn вalet вoju kecir, uvertjuradan вaşlajaraq, lajiqli sonda вilavasitə orkestrin myşajiəti ilə xorun ifa etdiji Stalin haqqьndaki sevinçli mahnьja kecir və вununla da əsər qurtarьr.

Bu talantlь partituradan, sovet tematiqasьnda jazьlmьş ən gəzəl вaletdən musiqişynasьn aldьqь ilk tə'sir ymumijjətlə вunlardan iвarətdir.

AL. MELIQ-PAŞAJEV
əməkdar inçəsənət xadimi, ordenli

Şəkildə: «Xoşвaxtlьq» вaletində fərdi ifa edənlərdən (soldan saqa) «Qarine» rolunda Vajnova -Şiqanjan, «Qapo вidza» rolunda Arвatov və «Armen» rolunda Gevorqjan.

Foto B. Qazazjanьndьr

„XOŞBAXTLЬQ" BALETI

Mosqvada keciriləçək erməni inçəsənət deqadasьnьn reperturьna вaşqa opera speqtaqllarь ilə вəraвər вir вalet speqtaqlь, K. Hovhannesjanьn liвerettosu yzrə A. Xacatrjanьn musiqisi ilə «Xoşвaxtlьq» вaleti dəxi daxil edilmişdir.

Indijə kimi Mosqvada gəstərilən hec вir deqada вalet speqtaqlь gəstərməmişdir, lakin вizə elə gəlir ki, erməni deqadasь repertuarьnьn secilişində olan вu jenilik Mosqvanьn sovet teatr içtimaijjatьnьn xysusi diqqətini çəlв edəçəkdir.

«Xoşвaxtlьq» вaleti xysusi olaraq deqada ycyn hazьrlanmьşdьr. Talantlь qompozitor A. Xacatrjan onu 6-ajьn ərzində jazmьşdьr ki, вalet ycyn olan вu myddət fəvqəladə dərəçədə qьsa вir myddətdir. Jazьlma myddətinin qьsa olmaqьna вaxmajaraq вu əsərdə qompozitor A. Xacatrjanьn вəjyk myvəffəqijjəti Mosqvada, вizim əlkənin ən jaxşь adamlarьnьn вizə tamaşa edəçəkləri jerdə keciriləçək erməni sovet inçəsəntinin вəjyk вajramьna hazьrlaşan deqada yzvlərini qaplajan ruhjyksəkliji ilə izah olunur.

A. Xacatrjanьn musiqisi myвarizə, sevgi, nifrət, əzaв və xoşвaxtlьq gərginlikləri ilə dojuzdurulmuş вəjyk, dərin simfoniki parcalar yzərində, elə də erməni qadьn və kişi qolorit rəqsləri dyzəltməjə imkan verən, əz melodijalьlьqь, liriqalьlьqь və ritmlərinin xysusijjəti ilə valeh ediçi milli erməni motivləri yzərində qurulmuşdur.

Bizə elə gəlir ki, K. Hovhannesjanьn liвerettosu məzmunça cox sadə və myxtəsərdir, вalet speqtaqlьnьn sjuzetinin orqaniki quruluşu ycyn imkan verir.

Liвeretto da cox hərarət və səmimijjət vardьr. Onun təsxiri və qyvvəsi də вundan iвarətdir. Tamamilə musiqijə və hərəkətə cevrilmiş вu əsər formaça milli və məzmunça sosialist sovet вaletinin proвlemasьnь həll edir.

Baletmejster I. Arвatov cox myvəffəqijjətli rəqslər jaratmьşdьr. «Tringi par», «Şalaxo» rəqsləri kimi, Qapo-вidzanьn əz iki oqlu ilə etdiji rəqsi, gyrçy lezginqasьnь, uqrajna qopaqьnь, rus rəqsi kimi rəqsləri qejd etmək istəjirəm.

Rəssam S. Alaçaljan, spetaqlь formaja salmaq ycyn ciçəklənən erməni təвiətini əsas gətyrərək speqtaqlь rənkli və parlaq fonlarda dyzəltmişdir. Speqtaqlda coxlu hava və genişlik vardьr. Rəssamdan вytyn speqtaql вoju keciв gedən əsas motiv вu xoşвaxt sovet Ermənistanьdьr.

Gələçək «Xoşвaxtlьq» speqtaql-вaletinin indidən jekununu vurmaq cətindir. Sovet вaleti kimi вelə jeni myrəkkəв zanrda вəjyk və cətin vəzifənin nətiçəsi olaraq, вir sьra noqsanlarьn olaçaqь da təвiidir.

Hər halda musiqinin, liвerettonun, rəqslərin və quruluş formasьnьn mysвət çəhətləri o qədər coxdur ki, Mosqvada keciriləçək erməni deqadasь speqtaqllarьnьn sьrasьnda—вunun lajiqlь вir speqtaql olaçaqьna вizdə inam doqurur.

R. SIMONOV
RSFSR-nin xalq artisti,
deqadьnьn вədii rəhвəri

Şəkildə: «Xoşвaxtlьq» вaletində fərdi ifa edənlərdən (soldan-saqa) Qarinenin joldaşь rolunda Aвeqjan, «Avet» rolunda Zare Muradjan və «Marjam вaçь» rolunda Varosjan Şoqiq.

Foto B. Qazazjanьndьr.

QƏRBI UQRAJNA VƏ QƏRBI BELORUSIJANЬN ŞƏHƏR VƏ KƏNDLƏRINDƏ

HƏRBI EPIZODLAR

1. POLŞA ZIREHLI QATARЬ NEÇƏ ALЬNMЬŞDЬ.

Dəjyşcy Pjotr Sergejev hərbi xəstəxanada jatьr. Işьq və təmiz bir palatadьr, qrovatьn janьnda xьrdaça stolun yzərində cicəklər vardьr. O naqьl edir:

—Mənim jaram qorxusuzdur. Həkim dejir ki, hələ bir necə gyn jatmaq lazьmdьr, lakin mən daha tez hissəjə qajtarьlmamь xahiş edəçəm. Mən polşa zirehli qatarьnьn gətyryldyjy vaqt jaralandьm. Biz, onun stansijaja gələçəjini bildik və dərhal ora hərəkət etdik. Lakin zirehli qatar artьq jerində idi və bizi atəşlə qarşьladь. Onu, bizim aqьr tanqlar gələnə kimi dajandьrmaq lazьm idi. Biz jolu daqьtmaqa çəhd edirdik, qatara qumbara atьrdьq, lakin o, jenə də geri getməjə başladь. Məni həmin buradaça jaraladьlar. Jer yzərində uzanьb, bizim tanqlarьn aqaçlarь qьraqьra neçə syr'ətlə jaxьnlaşdьqьnь gəryrdym. Jaramь unutdum və jalnьz- əçəba gedə biləçəkmidir dejə dyşynyrdym.

Tanqlar hərəkət : edə -edə atəş acdьlar. Qatar azaçьq bir jol getmişdi, birdən paravozda qyvvətli bir partlajьş oldu, buq qyvvə ilə bajьra vurdu. Gərynyr ki, mərm qazanь dəlmişdir.

Qatar dajandь. Birinçi vaqonda qapь acьldь və aq bajraqlь bir əl gəryndy. Tanqlar atəşi dajandьrdьlar. Tezliklə zirehli qatarьn bytyn qomandasь vaqonun janьnda sьraja dyzyldy.

Bizim tankistlərin dəjyşçyl işini mən qyrurla izləjirdim.

2. QOCAQ YCLYK

Kicik qomandir Qavun joldaş naqьl edir:

—Biz yc nəfər idik. Biz, hər bir kola, qujuja, qoвuja diqqətlə baxaraq meşə ilə gedirdik. Lakin hec bir şybhəli şejə rast gəlmədik.

Meşədən сьxdьqьmьz vaqt pulemjot və tyfəng səsi eşidildi. Biz jerə sərildik və başladьq səngər qazmaqa. Mən durbinlə myəjjən etdim ki, dyşmən tərəfində pulemjotlu 4 adam vardьr. Bizim isə pulemjotumuz jox idi, lakin biz dəjyşə girişməji qərara aldьq.

Mən dəjyşcylərə xəbərdarlьq edərək— jaxşь nişan alьn dedim. Qьzьl əskər Niqulşin birinçi olaraq gyllə atdь, ondan sonra isə Qraвovski. Dyşmən atəşini dajandьrmьrdь. Bir necə dəqiqədən sonra Qraвovski xəbər verdi ki, poljaqlardan ikisi əldyrylmyşdyr.

Bu vaqt dyşmənin pulemjotu susdu. Gərynyr ki, pulemjot pozulmuşdur. Biz bu haldan istifadə edərək, hyçuma atьldьq. Banditlərdən biri myqavimət gəstərmək istəjirdi, lakin Niqulşin onunla tez hesablaşdь. Pulemjotcu təslim oldu.

Beləliklə biz yc tyfəng, bir aqьr pulemjot və bir əsir tutduq.

3. ÇƏSUR KƏŞFIJJATCЬLAR

Qьzьl əskər Poleq joldaş naqьl edir:

—Kicik lejtenant Butsenqo joldaşa, mənə və dəjyşcy Jeremenqoja dəjyş vəzifəsi kərpic zavodu rajonundaki jeri joxlamaq və əsir gətyrmək vəzifəsi verilmişdi. Geçə xejli qaranlьq idi. Biz syrynə -syrynə xьrdaça bir evin janьna gəldik. Həjətdə kimin isə danьşdьqьnь eşidirik.

Butsenqo joldaş uçadan qьşqьrdь:

—Burada olan kimdir, bajьra cьx!

Çavaв olaraq gyllə səsi eşidildi.

Biz çəmi yc nəfər idik, lakin kicik lejtenant qomanda etdi:

—Həjəti hər tərəfdən əhatə edin, oradakiləri məhv edin!

Gərynyr ki, qorxmuşlardь, yc ofiser əlləri qaldьrьlmьş halda həjətə cьxdьlar.

Biz onlarь həmin vəzijjətdə qomanda məntəqəsinə gətirdik.

4. ÇƏSARƏTLI PLAN

Geçə, Qьzьl Ordunun tanq hissələri Qovel şəhərini geridə qojduqdan sonra, başda bəjyk qomandiri Xalacen joldaş olmaqla buraja əz hissəsindən ajrь dyşmyş yc qьzьl əskər gəldi. Şəhərin janьnda onlar, polşa saldatlarьnьn başda polqovniq olan bəjyk bir dəstəsilə qarşьlaşdьlar. Dəjyşə girişmək aqьlsьzlьq olardь: qyvvələr artьq dərəçə fərqli idilər. Bu zaman Xalacen joldaş bir çəsur hərəkət planь tərtiв etdi.

Geçənin qaranlьqьndan istifadə edərək dərd çəsur adam qəflətən sьcrajaraq polşa polqovniqini tutdular. Onu tərk silah etdikdən sonra, məçbur etdilər ki, dəstənin silahь təslim etməsi haqqьnda əmr etsin.

Cox qorxmuş polqovniq, dərd dəjyşcy ilə işi olduqunu bilməjərək, əmri jerinə jetirdi.

Şəhər əhalisinin, jerli qommunist və qomsomollarьn kəməji ilə dəstənin tərk silahь başlandь.

800 polşa saldatь və ofiseri silahь jerə qojuв əsir edildilər.

Qərbi Uqrajna, 29 sentjaвr (TASS)

ESSR Xalq Maarif Qomissariatьnda

Dynən, ESSR xalq maarif qomissarьnьn myavini Hajqazuni joldaşьn qabinetində 1939-40-çь dərs ilinin nymunəvi qarşьlanmasь ycyn jarьşa qoşulmuş rajon maarif şə'bələrinin işinə baxan žjurinin birinçi içlasь olmuşdur. Žjuri işə başlarkən mə'lum olmuşdur ki, respubliqamьzьn 11 rajonunda rajon žjuriləri maarif işinin vəzijjətini myəjjən edərək əz protoqollarьnь Xalq Maarif Qomissariatьna gəndərmişlər. Respubliqanьn 18 rajonlarьndan isə maarif qomissariatьnьn instruqtorlarьnьn təhriri informasijasь, o çymlədən 8 rajon maarif şə'bə mydirlərinin təhriri mə'ruzəsi respubliqa žjurisində myzakirəjə alьnmьşdьr.

Qejd etmək lazьmdьr ki, Meqri, Zəngibasar, Içevan, Vedi, Sevan və bir sьra digər rajon maarif şə'bələri žjuri ycyn hec bir material təqdim etməmişlər. Jerevan şəhər maarif şə'bəsi və şəhər rajon maarif şə'bələrindən hec biri žjuri ycyn doqumentlər təqdim etməmişdirlər.

Respubliqa žjurisi əldə olan materiallarь joxladьqdan sonra myəjjən etmişdir ki, Qafan, Talin, Sisjan, Abaran, Qalinino, Miqojan, Axta, Aqin, Spitaq, Qotajq, Basarkecər, Amasija, Şəmşəddin, Diliçan, Əzizbəjov və Ələjəz rajonlarь hələ mykafata lajiq dejildirlər.

Žjuri Stepanavan, Leninaqan, Kirovaqan, Alaverdi, Qrasnoselo, Qəmərli və digər 3 rajonun maarif işləri yzrə olan materiallarьnь jenidən myzakirə etməji qərara almьşdьr.

AXUNDOV

Hovhannes Hovhannisjanьn xatirəsinə həsr olunmuş təntənəli içlas

Ajьn 1-də Jerevanda, Ermənistan SSR Sovet Jazьcьlarьnьn evində bəjyk erməni şairi Hovhannes Hovhannisjanьn əlymynyn 10-illijinə həsr olunmuş təntənəli içlas olmuşdur. Sovet jazьcьlarь, ədəbi çəbhə işciləri, muzьqantlar, rəssamlar, teatr işciləri və başqa inçəsənət sahələrinin nymajəndələri, elə də partija və sovet təşkilatlarьnьn nymajəndələri təntənəli içlasda iştirak edirdilər.

Ordenli jazьcь Dereniq Demircjan təntənəli içlasь acьx e'lan etmişdir.

Suren Harutjunjan Hovhannes Hovhannisjanьn həjat və ədəbi fəalijjəti haqqьnda məzmunlu mə'ruzə vermişdir.

Sonra, Avediq Isahaqjan və respubliqanьn əməkdar inçəsənət xadimi Qaregin Levonjan şair haqqьnda həjəçanlь xatirələr naqьl etmişlər. Şair Soqomon Tarontsi Hovhanes Hovhannisjanьn xatirəsinə ittihaf edilmiş şeirini oxumuşdur. Bir sьra jazьcьlar şairin jaradьçьlьqlarьndan parcalar oxumuşlar. Professor Q. Aвov şairin «Vahaqnьn doqulușu», ordenli şair Q. Borjan «Daqdan juxarь», ordenli şair N. Zarjan «Artavazd» şeirini oxumuşdur. Əməkdar inçəsənət xadimi Ar. Ajvazjan və pianino calan Al. Doluxanjan əzlərinin tərtiв etdikləri erməni xalq mahnьlarьnь ifa etmişlər. Xanəndə Ar. Ter Aвrahamjan və xanəndə qadьn Qohariq Melqumjan bir sьra erməni xalq mahnьlarь oxumuşlar.

Səhijjə şo'вəsi vasitələr ələ almalьdьr

Amasija rajon səhijjə şə'вəsi zəhmətkeşlərə tiввi jardьm gəstərmək ycyn Şuraвad kəndində 16 kənd ycyn səhijjə məntəqəsi acmьşdьr. Ançaq məntəqə bu vaqta qədər zəhmətkeşlərə jaxşь xidmət etmək işində açiz qalmьşdьr. Bir necə ildir ki, bu məntəqəjə həkim gəndərilmir. Məntəqədə həkimlik vəzifəsi şəfəqqət baçьlarьna tapşьrьlmьşdьr. Buna gərə də məntəqəjə gələn xəstələr myaliçə olunmadan geri qajьdьrlar. Cox hallarda xəstələrə dyzgyn olmajan gəstərişlər verilir, xəstələr burada myaliçə olunmadьqlarьndan 18-20 kilometrlik joldan rajon mərkəzinə getməjə məçbur olurlar. Məntəqədə dərman v. s. tiввi ləvazьmat tapьlmьr. Səhijjə şə'вəsi Şuraвad kəndində doqum evi acmaqь nəzərdə tutmadьqьndan, kəndlərdən rajon mərkəzində olan doqum evinə gəlmək mymkyn olmur. Buna gərə də jerlərdə ara «mamalarь» bəjyk rol ojnajьr. Şuraвad məntəqəsində əmək intizamьna dəxi jaxşь əməl olunmur məntəqənin işcisi Majranuş vaqtlьvaqtьnda məntəqəni acmьr, o, zəhmətkeşlərlə pis rəftar edir.

Məntəqə məhsul jьqьmь işində qolxozculara hec bir tiввi jardьmь gəstərməmişdir.

Rajon səhijjə şə'вəsi bu məntəqəni tezlikdə nizama salmalьdьr.

H. LƏTIF

Alaverdidə jeni teatr sezonu

Sentjaвrьn 22-də gənç dramaturq Mikaeljanьn «Qoş» pjesi Alaverdi teatrьnьn jeni sezonu qarşьsьnda tamaşaja qojulaçaqdьr.

Teatr bu sezonda «Xataвala», «Kapus» pjeslərini tamaşaja qojmaqa hazьrlaşьr. Teatr qolleqtivi hal-hazьrda «Xataвala» pjesasьnь hazьrlamaqa başlamьşdьr.

R. Zuraвjan

«Qolos» sport çəmijjətinin 2-çi spartaqiadasь

Oqtjaвrьn 18-21-nə kimi Jerevanda «Qolos» sport çəmijjətinin 2-çi tradision respubliqa spartaqiadasь olaçaqdьr ki, həmin spartaqiada respubliqanьn 27 rajonundan 500 fizqulturacьlarь iştirak edəçəklər. Həmin rajonlarda daxili halqalar arasьnda jarьşlar kecirilmişdir. Indi çəmijjətin rajon spartaqiadalarь kecirlir ki, həmin spartaqiadalar ajьn 8-də qurtaraçaqdьr. Rajon spartaqiadasьnda birinçilik qazanan ajrь-ajrь fizqulturacьlar, elə də dərnəklər və timlər spartaqiadasьnda iştirak edəçəklər.

Spartaqiadanьn proqrammasьna oqlanlar və qьzlar ycyn «Əmək və mydafiəjə hazьr» dəşnişanь jarьşlarь (jyryş, sьcrajьş, qumbara atmaq), elə də velo—qross şosse və dyz olmajan sahələr yzərində jarьşlar daxil edilmişdir.

Sport ojunlarьndan futbol, valejbol və basqetbol jarьşlarь kecirilə çəkdir.

Spartaqiada ərzində fizqulturacьlarьn «əmək və mydafiəjə hazьr» 2-çi dərəçəli normalarьnь verə bilmələri ycyn, «Qolos» sport çəmijjəti, elə də jerli qomsomol təşkilatlarь fizqulturacьlar ycyn gyndəlik təlimlər təşkil etməlidirlər.

Q.

---o---

Speqnljantlarьn juvasь aşkara cьxarьldь

Jerevan əhli Stepan Oamanovic Qaveşniqovun atasь qulaq Oaman Qaveşniqov Sovet həkumətinə qarşь daqьdьcь iş apardьqь ycyn 10 il myddətinə azadlьqdan məhrum edilmişdir.

Atasьnьn daqьdьcь işini oqlu davam etdirir. Stepan Qaveşniqov Jerevanda xysusi arabacь adь altьnda gizlənib ticarət şəbəkəsinə soxulmuş əzy kimi tər-təkyntylərlə əlaqə saxlajaraq, speqnljasija ilə məşqul olmaqa başlajьr.

Milis orqanlarь həmin speqnljantь uzun myddət tə'qiв edərək, son zamanlarda onun evini axtarmьş və axtarьş ərzində orada 282 metr pambьq, jun və ipək parca, 9 kişi və qadьn paltosu, 10 dəs qostjum, 13 qadьn şalь, 13 zaket, 16 çyt qadьn çoravь, 12 parca myxtəlif qadьn paltarь və 97 sap tapmьşlar.

Myqəssir Stepan Qaveşniqov tutulmuş və onun işinə baxьlmьşdьr. Onun işi tez bir zamanda məhkəməjə veriləçəkdir. Lakin həmin myqəssir tək dejildir. Milis orqanlarь onun əməkdaşlarьnь da tapmalь və Sovet məhkəməsinə verməlidirlər.

Q.

---●●●---

ERMƏNISTANDA PAJЬZ ƏKININ GEDIŞI

Bu il 145.280 heqtar pajьz əkini olunaçaqdьr. Respubliqanьn bir sьra rajonlarь (Amasija, Ələjəz, N. Bajazed, Dyzkənd, Spitaq) pajьz əkin planьnь artьqlamasь ilə jerinə jetirmişlər. Sentjaвrьn 25-nə kimi olan mə'lumatlarda 55.717 heqtar şum olunmuşdur ki, bu da planьn 38,4 fazini təşkil edir.

Pajьz əkininin gedişində Abaran, Diliçan, Stepanavan v. s. bir sьra rajonlar geridə qalьrlar.

(ETA)

XARIÇI ƏLKƏLƏRDƏ

Praqa mətbuatь, dostluq haqqьnda sovet-german myqaviləsinə dair

Praqa, 30 (TASS). Bytyn Praqa mətbuatь Mosqvadaki sovet-german danьşьqlarь haqqьndaki materiallarь dərç edir. Bir cox cex qəzetləri bu məsələjə bəjyk məqalələr həsr edir. «Narodni politiqa» qəzeti, «Nemes və rus xalqlarь» başlьqlь məqalədə jazьr ki, Rusija və Germanija sylh interesləri ycyn əməkdaşlьq joluna daxil olmuşlar. Əjər Qərbi-Jevropa dəvlətləri sylh myəjjən etməji istəsələr onlar ycyn buna jol acьqdьr. Əjər onlar myharibəni davam etdirmək istəsələr o vaqt dynja jeni, dəhşətli qatastrofaja mə'ruz qalaçaqdьr.

«Lidove novinь» qəzeti sovet-german mynasiвətlərinə həsr edilmiş baş məqalədə jazьr ki, dostluq haqqьnda sovet-german myqaviləsi jalnьz Polşa məsələsini həll etmək dejil, orta və çənub-şərqi Jevropada, Qaradəniz həvzəsində və Aralьq dənizinin şərq hissəsindəki vəzijjəti stabilləşdirir.

Bolqarija mətbuatь, SSRI-nin xariçi sijasəti haqqьnda

Sofija, 29 (TASS). Bolqarija qəzeti «Dnes» və «Dnejaniq» dostluq haqqьnda german- sovet myqaviləsini və başqa doqumentləri, elə də qarşьlьqlь jardьm haqqьnda sovet-eston paqtьnьn teqstini dəxi dərç edirlər.

Həkumətin ofisiozu «Dnes» baş məqalədə səz arasь jazьr:

«Bugyn, revoljusija nəticəsində, əz dəvlət təsərryfatьnь təşkil edən bəjyk dəvlətin əmələ gəlməsini və bu dəvlətin jaradьçьlьq qyvvələrinə mejdan verərək, dynjada ən qyvvətli ordu jaratdьqьna kimsə etiraz etmir. Ofisioz davam edərək jazьr: «rus sijasəti xalqlarla dostluq jaratmaqa çəhd edir. Rusijanьn tarixi missijasь, bizim epoxamьzьn eqonomik və sijasi sistemi yzərinə sylh tə'siri buraxmaq ycyn jaradьçьlьq əməjindən ibarətdir».

Ruzveltin вəjanatь

Vaşinqton, 30 (TASS). Aq evdə (Ruzveltin rezidensijasь) mətbuat nymajəndələrinin qəbulunda Ruzvelt žurnalistlərin suallarьna çavaв olaraq jenidən təkrar etmişdir ki, onun rəjinçə ABŞ myharibəjə çəlb edilməkdən saqьnmaqa myvəffəq olaçaqdьr. Sonra o bəjan etmişdir ki, son gynlər ərzində namə'lum qajьqlarьn ameriqan sahillərində gərynməsi haqqьnda mə'lumat alьnьr. Lakin bu mə'lumatlar təsdiq edilmədi. Ruzvelt, 300 millik ameriqa territorial zonasьnьn myəjjən edilməsinə dair təklifi qommentarija etməkdən bojun qacьrmьşdьr. (Hal-hazьrda bu təklif pan-ameriqan qonferensijasьnda myzakirə edilir). Sonra qonqress yzvy Dajsьn, hekumət dəvləti idarələrdə işləjən qommunistləri əz postlarьndan gətyrmək məqsədində olmasьna dair verdiji mə'lumatьn doqru olub olmadьqь haqqьnda Ruzveltə sual verilmişdir. Ruzvelt bildirmişdir ki, Dajsьn bu informasijanь haradan gətyrdyjy ona mə'lum dejildir.

Ingiltərə aviasija ministrlijinin mə'lumatь

LONDON, 1 (TASS). Rejter agentlijinin radio ilə verdiji mə'lumata gərə, aviasija ministri bildirmişdir ki, ingilis pilotlarь Fransadaki ingilis qoşunu ştaвьna, Ziqfrid xəttinin ən qyvvətli dərəçədə məhkəmləndirilmiş zonasьnьn fotoşəkil serijasьnь gətirmişlər. Aerofoto şəkillər 600 fut jyksəklijindən alьnmьşdьr. Pilotlar tanqlar ycyn qurd xəndəklərini, maskirovqalarьn myxtəlif tiplərini və rabitə xətti jerləşmələrinin şəklini cəkməjə myvəffəq olmuşlar. Aeroplanlardan hec biri zenit batareja atəşinə ja inki german qьrьcь aeroplanlarьnьn hyçumuna rast gəlməmişdir. Anlaşьldьqьna gərə german artilleristləri belə alcaqdan ucan aeroplanlarь german aeroplanь hesab etmişlər. Ajrь bir kəşfijjat ucuşu vaqtьnda Ziqfrid xətti yzərində 21 min fut uçalьqьnda ucan aeroplanlardan biri gəzə gərynmyş və zenit artillerija tərəfindən atəşə tutulmuşdur». Atəş cox dyzgyn vurulduquna gərə gyllələr bilavasitə aeroplanьn jaxьnlьqьnda partlamьşdьr.

BELGIJADA QOMMUNIST PARTIJASЬNA QARŞЬ QAMPANIJA

Brjussel, 2 (TASS). Belgija mətbuatь—sosialist, qatolik və saq—qommunist partijasьnьn buraxьlmasь uqrunda qampanijanь genişləndirməkdə davam edir. «Pepl» qəzeti, 1 oqtjaвr tarixli nəmrəsində həkuməti «qommunistlərə qarşь tədbir gərməjə» caqьrьr.

FRANSADA QOMMUNIST PARTIJASЬNЬN TƏ'QIB EDILMƏSI

Brjussel, 1 (TASS). Fransьz qəzetləri, qommunist partijasьnьn buraxьlmasьna dair Fransa hekuməti qərar cьxardьqdan sonra ilk geçədən başlajaraq bytyn qommunist partijasь təşkilatь binalarьnda aparьlan axtarьş və doqumentlərin mysadirə edilməsi haqqьnda xəbər verirlər.

QƏRB ÇƏBHƏSINDƏ

London, 2 (TASS). «Sendi tajms» qəzetinin myxbiri xəbər verir ki, Saarbrjukkeni zəbt etmək məqsədilə qərb çəbhəsində fransьz qoşunlarьnьn bəjyk hyçumu gəzlənilir. Şəhər çənubdan, şərqdən və qərbdən artillerija atəşinin altьndadьr. Saarbrjukkenin syqutu, fransьz qoşunlarьnьn Saar cajьnь kecməsinə və germanlarьn mydafiə xətti ilə sьxь toqquşma başlamasьna imkan verəçəkdir.

QƏRB ÇƏBHƏSINDƏKI HƏRBI ƏMƏLIJJATLAR HAQQЬNDA RƏSMI MƏ'LUMAT

Pariz, 2 (TASS). Havas agentliji, sentjaвrьn 2-də səhər Parizdə hərbi əməlijjatlar haqqьnda nəşr edilmiş rəsmi mə'lumatь xəbər verir:

«Geçə nisbətən sakit kecmişdir. Çəbhənin myxtəlif ucastoqlarьnda jerli operasijalar olmuşdur».

QƏRB ÇƏBHƏSINDƏ

Nju-Jorq, 1 (TASS). Assoşiejted Press agentlijinin mə'lumatьna gərə, bugyn Daladjenin janьnda hərbi myşavirə olaçaqdьr. Fransanьn jarьm rəsmi dairələrində bildirirlər ki, Saarbrjukken yc tərəfdən myhasirə edilmişdir. Belə mə'lumat vardьr ki, fransьz qoşunlarь, gyman edildijinə gərə xysusilə Rejn və Mozel rajonlarьna toplaşaraq, german qoşunlarьnьn tezliklə başlajaçaqь hyçumuna qəti myqavimət gəstərməjə hazьrlaşьrlar.

QƏRB ÇƏBHƏSINDƏKI VƏZIJJƏT HAQQЬNDA FRANSЬZ MƏ'LUMATЬ

Pariz, 2 (TASS). Dynən axşam nəşr olunmuş rəsmi mə'lumatda bildirilir ki, «çəbhədə gyndyz sakit kecmişdir. Saar cajьndan şərqə hər iki tərəfdən artillerija atьşmasь olmuşdur».

LATVIJA HƏKUMƏTININ QƏRARЬ

Riqa, 2 (TASS). Latvija teleqraf agentlijinin mə'lumatьna gərə, Latvija respubliqasьnьn ministrlər soveti, xariçi işlər ministri Muntersin, SSRI ilə Estonija arasьndaki paqt və german- sovet myqaviləsinə dair mə'ruzəsini dinləjərək belə qərara gəlmişdir ki, bu myqavilələr şərqi Jevropada sijasi situasijaja elə myhymm dəjişiklik daxil edir ki, Latvija dəxi əz xariçi əlaqələrinə və birinçi nəvbədə SSRI ilə olan əlaqəsinə jenidən baxmalь olaçaqdьr. Həkumət, SSRI həkumətilə doqrudan doqruja qontaqta girmək ycyn tə'çili surətdə Mosqvaja jollanmaqь xariçi işlər ministri Muntersə tapşьrmьşdьr. Munters oqtjaвrьn 2-də Mosqvaja jollanьr.

Cində hərbi əməlijjat

MƏRKƏZI CINDƏ

Xunan vilajətinin şimal hissəsindəki çəbhədə dəjyşlər davam edir. Sentjaвrьn 28-də 1.000 nəfərdən ibarət japon dəstəsi Bajşujandan (Canьn 58 kilometr şimalьnda dəmirjol stansijasьdьr) çənuв istiqamətə geri cəkilmişdir. Sentjaвrьn 29-da japon qoşununun Mişuj cajьnь kecən iki qolonnasь Miledən çənuв istiqaməti ilə hərəkət etməjə başlamьşdьr. Cin qoşunu japonlara inadlь myqavimət gəstərir.

Indjan rajonunda (Dunxunun çənuв -şərq sahilində) son iki gyndə burada sahilə сьxarьlmьş japon desantь ilə dəjyş olmuşdur.

Çənubi Fьnsində (Izjansi vilajəti) dəjyş davam edir. Çənubi Pancanada dəjyşlər jenidən başlanmьşdьr.

ÇƏNUBI CINDƏ

Qantondan çənubda Tszjanmьn rajonunda dəjyşlər gedir. Bu seqtorda ajrь- ajrь punqtlar əldən- ələ kecir.

ŞIMALI CINDƏ

Şimali cin çəbhəsindəki vəzijjət haqqьnda mə'lumat alьnmamьşdьr.

(TASS).

POLŞA QЬZЬLЬNЬN RUMЬNIJA HƏKUMƏTI TƏRƏFINDƏN MYSADIRƏ EDILMƏSI

Berlin, 30 (TASS). Budapeştdən xəbər verrlər ki, poljaq qacqьnlarьnь saxlamaqa sərf edilən xərçləri edəmək ycyn Rumьnija hekuməti Buxarestdə olan poljaq qьzьlьnь mysadirə etmişdir. Mə'lum olduqu yzrə poljaq qьzьlьnьn bir hissəsi jaxьn vaqtlarda Ingiltərəjə gəndərilmişdi.

CIANONUN BERLINƏ GETMƏSI

Berlin, 30 (TASS). Germanija informasion bjurosunun verdiji mə'lumata gərə Germanija hekumətinin də'vəti ilə sentjaвrьn 30-da gynorta vaqtь Italijanьn xariçi işlər ministri Ciano Berlinə cataçaqdьr.

SABIQ POLŞA OBLASTLARЬNDA GERMAN HƏKUMƏT ORQANLARЬNЬN MALIJJƏ TƏDBIRLƏRI

Berlin, 30 (TASS). Germanija həkumət orqanlarьnьn əmrinə əsasən, german ordusu tərəfindən tutulmuş sabiq Polşa territorijasьnda zlotьj ilə birlikdə german marqasь da qanuni tədijə vəsaiti olaraq kecirilir. 1 zlotьj 50 pfenninqə mysavidir. Bu territojada german dəvlət qredit qassalarь jaradьlьr.

FON-RIBBENTROPUN BERLINƏ QAJЬTMASЬ

Berlin, 1 (TASS). Transosean agentliji bildirir ki, sentjaвrьn 29-da gynyn ikinçi jarьsьnda Germanija xariçi işlər ministri fon-Ribbentrop onu myşajət edən şəxslərlə birlikdə Mosqvadan Berlinə qajьtmьşdьr. Ribbentrop Berlinə catan kimi şəxsi mə'ruzə ycyn dərhal Hitlerin janьna getmişdir.

TYRKIJƏDƏ ZƏLZƏLƏ DAVAM EDIR

Anqara, 30 (TASS). Tyrkijədə sentjaвrьn 24-də Izmir rajonunda başlajan zəlzələ bu gynə qədər ilk gynlərdə olduquna nisbətən daha zəif formada davam edir. Dikili və Qandarlь şəhərində birinçi zəlzələ vaqtь salamat qalmьş evlərin bir hissəsi də ucmuşdur.

GERMANIJA -TYRKIJƏ TIÇARƏTI DANЬŞЬQLARЬNЬN JENIDƏN BAŞLANMASЬ

Anqara, 30 (TASS). «Tan» qəzetinin bildirdijinə gərə jaxьn vaqtlarda Germanija və Tyrkijə arasьnda jenidən ticarət danьşьqlarьna başlanьlaçaqdьr.

«TAN» QƏZETI FRANSA VƏ GERMANIJA ARASЬNDA HƏRBI ƏMƏLIJJAT HAQQЬNDA

Brjussel, 1 (TASS). «Tan» qəzeti 29 sentjaвrda hərbi operasijalar obzorunda jazьr ki: «Fransa çəbhəsində son iki gyn ərzində tam sakitlik həkm syryr».

BELGIJA AGENTLIJININ MƏ'LUMATЬ

Brjussel, 1 (TASS). Belgija agentliji Ejpendən xəbər verir ki ajrь- ajrь mənbələrdən alьnan mə'lumatlara gərə Aaxen rajonunda hec bir qoşun mərkəzləşdirilməjir.

GERMANIJA REJXSTAQЬNЬN CAQЬRЬLMASЬ

Berlin, 30 (TASS). Germanijanьn informasija bjurosu xəbər verir: «Həkumətin mə'lumatьnь dinləmək ycyn german rejxstaqь gələçək həftə caqьrьlaçaqdьr».

---o---

GERMAN QOŞUNLARЬNЬN ŞƏRQ ÇƏBHƏSINDƏN QƏRBƏ KƏCYRYLMƏSI

Berlin, 29 (TASS). Dynən axşam şərq çəbhəsindən qajьdan german qoşunlarь ilə dolu bəjyk miqdarda qatar Berlindən kecmişdir. Hərbi transportlar qərbə tərəf gedir.

Məs'ul redaqtor: Ç. VƏLIBEQOV.

Kino „Mosqva“ bu gyn

Birinçi zalda ATLЬLAR
Ikinçi zalda VOLOCAJEV GYNLƏRI
Başlanьş saat 8-də və 10-da

26-lar adьna baqda
TRAQTORISTLƏR
Başlanьş saat 8-45 dəqiqədə

Ermənistan SSR Xalq Qomissarlarь Sovetinin nəşrijjatь «Xorhrdajin Hajastan» mətbəəsi. Redaqsijanьn adresi: Jerevan Qonunjans kycəsi № 23 telefon № 33-30 Baş mətbuat mydirliji myvəkkili H—4310